

Република Србија
Министарство пољопривреде
и заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

КАТАЛОГ ЕДУКАЦИЈА 2015/2016. ГОДИНЕ

Институт за примену
науке у пољопривреди

Институт за примену
науке у пољопривреди
Булевар деспота Стефана 686
Београд, Р. Србија
www.psss.rs
office@ipn.bg.ac.rs
+381 11 275 16 22
+381 11 275 03 86

ISBN 978-86-81689-34-9

Београд, 2016.

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Институт за примену науке у пољопривреди - КАТАЛОГ ЕДУКАЦИЈА 2015/2016. ГОДИНЕ -

Београд, 2016. година

КАТАЛОГ ЕДУКАЦИЈА 2015/2016.

Уредник

Проф. др Снежана Јанковић

Експертски тим Института за примену науке у пољопривреди

Проф. др Снежана Јанковић, др Славица Чолић, др Наташа Толимир, др Слађан Станковић, др Јања Кузевски, др Раде Јовановић, др Жељко Новаковић, др Драган Раховић, др Рада Бескоровајни, Ведран Томић, мастер, Маријана Масловарић, дипл.инж., Роберт Радишић дипл.инж., Ивана Бакић дипл.инж., Никола Поповић, мастер инж., Никола Љиљанић, мастер менаџер, Ана Ковачевић, дипл.инж., Јагош Милојковић, дипл.инж.

Издавач

Институт за примену науке у пољопривреди, Београд

Превод и лектура

др Александра Бочаров Станчић, Ивана Станимировић, Богдан Вујовић

Штампа

Графика Галеб, Ниш

Тираж: 200

Београд, 2016

Овај каталог је резултат TEMPUS пројекта „Изградња капацитета српског образовања у области пољопривреде ради повезивања са друштвом“ (CaSA)

544072-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUS-SMHES (2013 – 4604/001 – 001)

Координатор Пројекта:
Универзитет у Београду,
Пољопривредни факултет

Координатор WP6:
Институт за примену науке у пољопривреди

WP6: Унапређење компетентности стручњака у пољопривредним и саветодавним службама

6.1. Обука агронома у саветодавним службама за коришћење платформе за е-учење

6.2. Обука агронома у саветодавним службама за комуникацијске вештине и писање пројеката

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије, Београд

377:631-051(083.97)

КАТАЛОГ едукација 2015/2016. године / [уредник Снежана Јанковић]. - Београд : Институт за примену науке у пољопривреди, 2016 (Ниш : Графика Галеб). - [67], 63 стр. ; 30 см

"Овај каталог је резултат TEMPUS пројекта 'Изградња капацитета српског образовања у области пољопривреде ради повезивања са друштвом' (CaSA) 544072-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUSSMHES (2013 - 4604/001 - 001). - Насл. стр. приштампаног енгл. превода: Training Courses Catalogue for 2015/2016. - Тираж 200.

ISBN 978-86-81689-34-9

1. Јанковић, Снежана [уредник]

а) Пољопривредни радници - Стручно усавршавање - Програми COBISS.SR-ID 227310604

This has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Курсеве развијене у оквиру CaSA пројекта (радни пакет WP4), за стручно усавршавање саветодаваца Пољопривредне саветодавне и стручне службе Републике Србије, реализовао је Институт за примену науке у пољопривреди у сарадњи са партнерима на пројекту (радни пакет WP6 и WP7), а кроз едукације саветодаваца из следећих служби:

1. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Ниш;
2. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Ваљево;
3. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Врање;
4. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Краљево;
5. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Јагодина;
6. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Младеновац;
7. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Косовска Митровица;
8. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Крагујевац;
9. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Крушевац;
10. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Лесковац;
11. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Ужице;
12. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Неготин;
13. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Нови Пазар;
14. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Чачак;
15. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Пирот;
16. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Смедерево;
17. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Пожаревац;
18. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Шабац;
19. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Зајечар;
20. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Књажевац;
21. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Прокупље;
22. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Лозница;
23. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Падинска Скела;
24. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Суботица;
25. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Бачка Топола;
26. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Сента;
27. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Сомбор;
28. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Врбас;
29. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Нови Сад;
30. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Рума;
31. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Сремска Митровица;
32. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Кикинда;
33. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Зрењанин;
34. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Вршац;
35. Пољопривредна саветодавна и стручна служба Панчево;
36. Енолошка станица Вршац.

Курсеви за саветодавце ПССС, развијени у оквиру CaSA пројекта, као и Каталог едукација 2015/2016, биће постављени на Национални репозиторијум за образовање у пољопривреди (NaRA) на адреси <http://arhiva.nara.ac.rs>.

ИНСТИТУТ ЗА ПРИМЕНУ НАУКЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ

Овлашћена организација за обуку и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача

У циљу стицања и унапређења знања и вештина из области пољопривреде, Институт за примену науке у пољопривреди (ИПН), као Овлашћена организација од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије, од 2010. године, организује едукације саветодаваца Пољопривредне саветодавне и стручне службе Републике Србије (ПССС).

Континуирана едукација саветодаваца суштински доприноси трансферу најновијих знања до пољопривредних произвођача, а реализује се у циљу јачања конкурентности пољопривредне производње и повећања квалитета производа.

Учесници едукација су и удружења произвођача, локалне самоуправе, центри за рурални развој, невладине организације и сви остали заинтересовани за стицање и унапређење знања.

Полазницима едукација Институт издаје Сертификат о завршеној едукацији/тренингу из области саветодавних послова у пољопривреди, који је услов за стицање Лиценце за обављање саветодавних послова.

Програм едукација израђује се на бази процене потреба саветодаваца и пољопривредних произвођача и приоритета пољопривреде и руралног развоја на нивоу Републике Србије.

Програми едукација реализују се финансирањем од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије, као и кроз учешће партнерских организација (Институт за ратарство и повртарство из Новог Сада, GIZ, SDC), уз техничку помоћ USDA, и сарадњу на пројектима (TEMPUS, IPA, FADN).

Институт организује 10 до 20 модула годишње. У периоду од 2010. до 2016. године реализовао је 54 модула и 3 радионице, као и 8 семинара Пољопривредне саветодавне и стручне службе Републике Србије. Све модуле одобрио је Стручни савет за саветодавство и примењена истраживања Министарства пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије.

Институт је са партнерима на TEMPUS пројекту (544072-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUS-SMHES (2013 – 4604/001 - 001): Building Capacity of Serbian Agricultural Education to Link with Society (CaSA) - Изградња капацитета српског образовања у области пољопривреде ради повезивања са друштвом (CaSA)), током 2015. и 2016. године развио и реализовао 10 модула. Посебан допринос огледа се у развоју модула за учење на даљину (e-learning), који имају за циљ изградњу капацитета ПССС и капацитета пољопривредног образовања у Републици Србији кроз савремене видове учења.

Едукације обухватају све области пољопривредне производње, као што су менаџмент производње, стандарди и регулативе ЕУ, сеоски туризам, рурални развој, мере аграрне политике и едукације за саветодавне технике и вештине саветодаваца.

Задатак едукација је да омогуће:

1. Осавремењавање односно иновирање знања - из области нових и савремених технологија производње,
2. Проширење знања - из области које нису биле обухваћене редовним образовањем и
3. Стицање примењених знања - овладавање саветодавним вештинама.

Едукације се реализују кроз различите методолошке типове обука: тематска предавања у учионици, практична обука, учење на даљину (e-learning) и комбиновано тематска предавања и учење на даљину (blended).

Ради осигурања квалитета и практичне применљивости Институт реализује едукације у сарадњи са реномираним стручњацима и у групама са ограниченим бројем учесника. Све наше едукације карактерише непосредан контакт учесника са предавачем, могућност дискусије и добијања одговора на конкретна питања.

За све реализоване едукације, Институт поставља Power point презентације на порталу ПССС (www.psss.rs) које су доступне саветодавцима, пољопривредним произвођачима и осталим заинтересованим корисницима. Такође, као подршка едукацијама израђују се едукативни материјали у форми флајера, приручника, брошура, лифлета и on line апликација на порталу ПССС.

Током протеклих деценија Институт је својим радом кроз едукације и примењена истраживања дао изузетан допринос трансферу научноистраживачких достигнућа из свих области пољопривреде, првенствено ка пољопривредним саветодавним и стручним службама Србије (ПССС) и пољопривредним произвођачима. Стручни тим Института чине реномирани стручњаци из најзначајнијих области пољопривреде, који својим знањем могу да одговоре захтевима мултидисциплинарних пројеката из домена савремене пољопривреде.

Овај Каталог направили смо са жељом да вам представимо део едукативних програма које организујемо, а могу вам бити од значаја у даљем стручном и професионалном напредовању.

САДРЖАЈ

МОДУЛИ У 2015. ГОДИНИ

Оса 1: Осавремењавање односно иновирање знања - из области нових и савремених технологија производње

Модул: Мере очувања квалитета земљишта	10
Модул: Добробит домаћих животиња.....	12
Модул: Мере очувања квалитета земљишта у засадима воћака и винове лозе.....	14
Модул: Интегрални системи заштите у производњи поврћа у заштићеном и полузаштићеном простору.....	16

Оса 2: Проширење знања - из области које нису биле обухваћене редовним образовањем

Модул: Политика руралног развоја у ЕУ и Србији и припрема за спровођење програма руралног развоја (IPARD и НППР).....	18
Модул: Израда бизнис планова и пријавних формулара за мере 1 и 7 IPARD II програма.....	20

Оса 3: Стицање примењених знања - овладавање саветодавним вештинама

Модул: Израда бизнис-планова за пољопривредна газдинства и финансирање пројеката.....	22
Модул: Интерперсонална комуникација између саветодаваца и пољопривредних произвођача.....	24
Модул: Обука за примену софтверског алата Мудл (Moodle) ЛМС-а за електронско учење и образовање на даљину	26
Модул: Тренинг за припрему и писање предлога пројеката за европске, билатералне и националне изворе финансирања.....	28
Модул: Вештине комуникације у раду са групом.....	30

МОДУЛИ У 2016. ГОДИНИ

Оса 1: Осавремењавање односно иновирање знања - из области нових и савремених технологија производње

Модул: Земљишта у органском и конвенционалном систему гајења ратарских и повртарских биљака	34
Модул: Технологија пчеларске производње.....	36
Модул: Берба и чување воћа.....	38
Модул: Инвазивне врсте – интродукција, ширење и утицаји на животну средину.....	40
Модул: Одржива примена средстава за заштиту биља.....	42
Модул: Развој пословне идеје.....	46
Модул: Производња квалитетне крме вишегодишњих легуминоза.....	48

Оса 2: Проширење знања - из области које нису биле обухваћене редовним образовањем

Модул: Биогас постројење као потенцијални додатни извор прихода за пољопривредне произвођаче.....	50
Модул: Потенцијал агробiomасе за смањивање трошкова за производњу енергије на пољопривредним газдинствима.....	52
Модул: Маркетинг и извоз пољопривредних и прехранбених производа.....	54
Модул: Поремећаји понашања и здравље говеда.....	56
Модул: Производња воћних ракија.....	58

Оса 3: Стицање примењених знања - овладавање саветодавним вештинама

Модул: Припрема за спровођење IPARD II програма 2014-2020. и НППР 2015-2020 - Стицање вештина саветодаваца за активности у вези са спровођењем IPARD II програма 2014-2020. и НППР 2015-2020.....	60
Модул: Комуникације за регионални рурални развој.....	62
Модул: Управљање пројектима у пољопривреди	64
Модул: Истраживање о воћњацима.....	66

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

CaSA

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

МОДУЛИ У 2015. ГОДИНИ

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Институт за ратарство и
повртарство Нови Сад

НАЗИВ МОДУЛА:	Мере очувања квалитета земљишта
ТИП МОДУЛА:	Тематско предавање у учионици
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>За остварење савременог концепта одрживе пољопривреде, што је и предуслов за коришћење претприступних фондова ЕУ, као и за унапређење и развој савремене пољопривреде од посебног је значаја континуирано едуковање саветодаваца о новим сазнањима којима се обезбеђује очување животне средине.</p> <p>Рационално коришћење природних ресурса које је праћено мерама за заштиту и унапређење животне средине један је од чинилаца одрживе пољопривредне производње. Земљиште је природни ресурс који се веома споро образује, непрестано мења под утицајем атмосферских и биолошких чиниоца, а у процесу пољопривредне производње често врло брзо уништава и оштећује, односно деградира. Задатак савремене пољопривредне производње је не само да очува земљишта и спречи његову даљу деградацију, већ и да побољша његов квалитет.</p> <p>У циљу бољег коришћења и очувања земљишта као природног ресурса, а на захтев саветодаваца ПССС (анализа спроведених анкета) да се упознају са новим резултатима истраживања у овој области, у оквиру модула обрадиће се један део ове проблематике, који се односи на:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Контролу плодности земљишта и употребу азотних ђубрива у биљној производњи. Овом мером не штити се само земљиште од деградације, већ се спречава загађење вода, биљака, људске и анималне хране. – Утицај пестицида на бази бакра на деградацију, односно загађење земљишта. – Мере повећања плодности на киселим земљиштима. 	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области ратарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ	
<p>Полазници едукације надоградиће знања о савременим начинима контроле плодности земљишта и употреби азотних ђубрива у биљној производњи. Такође, надоградиће знање из области повећања плодности на киселим земљиштима, на основу резултата спроведених истраживања у Институту за ратарство и повртарство у Новом Саду. Упознаће се са утицајем пестицида на бази бакра на производне особине земљишта, као и са начинима да се спречи даље загађење земљишта.</p> <p>Едукација ће помоћи полазницима - саветодавцима да произвођачима и другим субјектима пренесу знања о савременим принципима биљне производње која се заснива на очувању природних ресурса, у овом случају земљишта.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>1. Калцизација – мера поправке земљишта:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Значај поправке плодности земљишта – Начин узимања узорака земљишта за анализу 	

- Стање киселости - pH вредности у Србији
- Оптималне pH вредности за поједине културе
- Потребне количине кречног материјала
- Врсте кречног материјала
- Начин примене кречног материјала
- Утицај калцизације на хемијска својства киселих земљишта
- Повећање приноса на калцизираном земљишту
- Оправданост калцизације

2. N-min за рационалну примену азотних ђубрива:

- Потреба одређивања лакоприступачног азота у земљишту
- Методе које се користе за одређивање лакоприступачног азота
- N-min метода – почеци примене, развој методе, савремени концепт
- Резултати 30-годишње примене у Србији
- Искуства из праксе

3. Примена микробиолошких ђубрива у циљу очувања квалитета земљишта:

- Разноврсност микроорганизама у земљишту и фактори који утичу на њихову бројност и активност
- Улога и значај микроорганизама у очувању квалитета земљишта
- Примена микроорганизама у биљној производњи

4. Загађење земљишта због прекомерне примене фунгицида на бази бакра:

- Историјат примене бордовске чорбе и фунгицида на бази бакра
- Садржај бакра у земљишту
- Максимално дозвољена концентрација МДК бакра у земљишту
- Садржај бакра у пољопривредним земљиштима као последица употребе пестицида на бази бакра у свету и код нас
- Приступачност и начин везивања бакра у земљишту
- Негативне последице загађења земљишта бакром услед употребе пестицида на бази бакра
- Мере опреза при руковању пестицидима на бази бакра
- Превентивне мере за очување земљишта од загађења бакром услед прекомерне употребе фунгицида на бази бакра

МЕТОД:	Едукација је интерактивна. Рад је у групама. Предвиђено је да предавачи пренесу искуства и из своје праксе / истраживања.
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Златибор
ТРЕНЕРИ:	Милутин Ђокић, дипл.инж., Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад Владимир Аћин, мастер инжењер пољопривреде, Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад Др Јелена Маринковић, Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад Др Јордана Нинков, Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Добробит домаћих животиња
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања у учioniци
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Добробит представља постигнути ниво прилагођености домаћих животиња на конкретне услове, који омогућавају неопходан квалитет живота уз потпуно ментално и физичко здравље. Данас се у свету и Европској унији даје велики значај начину на који се човек односи према домаћим животињама, независно од њихове намене, врсте, расе и категорије, те се добробити даје све већи значај и у нашој земљи. С обзиром да је добробит један од неопходних услова за подршку производње у области сточарства, неопходна је едукација којом би се стекла / допунила знања саветодаваца о овој важној области. У том погледу, важно је пренети нова, пре свега стручна, али и научна сазнања и искуства за конкретан рад на подручју добробити домаћих животиња, а у вези са најважнијим принципима и начелима добробити животиња, који укључују хумани и етички прихватљив прилаз према животињама, неопходне законске прописе везане за добробит животиња, управљање животињама током производног процеса на фармама. У стручном погледу, едукација ће омогућити свим полазницима да се упознају са кључним претпоставкама реализације добробити у пракси, укључујући природу понашања, у циљу правовременог препознавања промена и поремећаја код домаћих животиња. Такође, полазници едукације биће упознати и са одговарајућим одгајивачким поступцима, неопходним условима смештаја, држања и коришћења животиња, како би се избегле технолошке болести (технопатије), које се јављају као последица грешака у производном циклусу када у значајној мери долази до бола, патње и стреса. У том погледу, посебна пажња ће се посветити примени нових технологија, које омогућавају унапређење животне средине у сврху побољшања добробити са акцентом на начине и услове коришћења домаћих животиња.</p> <p>Током едукације полазницима ће бити презентована и савремена сазнања, као што су методе за процену добробити животиња засноване на научном утврђеним критеријумима, с обзиром да је добробит животиња данас у свету и код нас предмет бројних истраживања. Практична примена добробити је значајан предуслов одрживости сточарске производње, а посебно из перспективе квалитета и безбедности хране, као и коришћења претприступних фондова. У том погледу, постоји потпуно реална и оправдана потреба за едукацијом саветодаваца, укључених у комплетан систем производње хране „од фарме до трпезе“.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области сточарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Полазници едукације ће проширити знања у теоријском и практичном погледу на подручју добробити домаћих животиња како би, у сврху стручног мониторинга и контроле, према постојећим законским прописима, могли самостално проценити добробит свих врста, раса и категорија домаћих животиња и пружити произвођачима потребна знања и информације из ове области. У том смислу едукација ће полазницима омогућити да могу произвођачима да укажу на најважније пропусте у управљању производњом из перспективе добробити. На основу наведеног, може се очекивати да ће саветодавци на основу стечених знања бити у значајној мери оспособљени за давање неопходних препорука одгајивачима домаћих животиња и свима другима који су заинтересовани за примену нових</p>	

технолошких поступака и сазнања у реализацији принципа и начела добробити.

САДРЖАЈ:

Тематска предавања:

- Дефиниције, основни принципи и начела заштите добробити домаћих животиња
- Природни облици понашања домаћих животиња
- Последице нарушене добробити домаћих животиња у погледу остварене усаглашености и неусаглашености са принципима добробити
- Добробит и употребне категорије домаћих животиња
- Процена, циљеви и индикатори квалитета добробити домаћих животиња
- Процена нивоа квалитета добробити и потребних услова на фармама говеда
- Процена нивоа квалитета добробити и потребних услова на фармама оваца и коза
- Процена нивоа квалитета добробити и потребних услова на фармама свиња
- Процена нивоа квалитета добробити и потребних услова на фармама живине
- Значај законске регулативе о добробити домаћих животиња за сточарство
- Актуелни проблеми везани за добробит домаћих животиња у Републици Србији.

МЕТОД:

Презентације и рад у групи

ТРАЈАЊЕ:

1 дан у учионици

ЛОКАЦИЈА:

Београд, ИПН

ТРЕНЕРИ:

Проф. др Славча Христов, Пољопривредни факултет, Београд – Земун,
Др Душица Остојић Андрић, Институт за сточарство, Београд - Земун

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Мере очувања квалитета земљишта у засадама воћака и винове лозе
ТИП МОДУЛА:	Тематско предавање у учионици
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>За остварење савременог концепта одрживе пољопривреде, што је и предуслов за коришћење претприступних фондова ЕУ, као и за унапређење и развој савремене пољопривреде од посебног је значаја континуирано едуковање саветодаваца о новим сазнањима којима се обезбеђује очување животне средине.</p> <p>Рационално коришћење природних ресурса које је праћено мерама за заштиту и унапређење животне средине један је од чинилаца одрживе пољопривредне производње. Земљиште је природни ресурс који се веома споро образује, непрестано мења под утицајем атмосферских и биолошких чинилаца, а у процесу пољопривредне производње често врло брзо уништава и оштећује, односно деградира. Задатак савремене пољопривредне производње је не само да очува земљиште и спречи његову даљу деградацију, већ и да побољша његов квалитет.</p> <p>У циљу бољег коришћења и очувања земљишта као природног ресурса, а на захтев саветодаваца ПССС (анализа спроведених анкета) да се упознају са новим резултатима истраживања у овој области, у оквиру модула обрадиће се један део ове проблематике, који се односи на:</p> <ul style="list-style-type: none">– Контролу плодности земљишта и употреба азотних ђубрива у биљној производњи. Овом мером не штити се само земљиште од деградације, већ се спречава загађење вода, биљака, људске и анималне хране,– Утицај пестицида на деградацију, односно загађење земљишта,– Мере повећања плодности на киселим земљиштима.	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области воћарства и виноградарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Полазници едукације надоградиће знања о савременим начинима контроле плодности земљишта и употреби азотних ђубрива у биљној производњи. Такође, надоградиће знање из области повећања плодности на киселим земљиштима. Упознаће се са утицајем пестицида на производне особине земљишта, као и начинима да се спречи даље загађење земљишта.</p> <p>Едукација ће помоћи полазницима - саветодавцима да произвођачима и другим субјектима пренесу знања о савременим принципима биљне производње која се заснива на очувању природних ресурса, у овом случају земљишта.</p>	
САДРЖАЈ:	
Садржај едукације у учионици:	
1. N-min за рационалну примену азотних ђубрива:	
<ul style="list-style-type: none">– Потреба одређивања лакоприступачног азота у земљишту– Методе за одређивање лакоприступачног азота	

- N-min метода – почеци примене, развој методе, савремени концепт
- Искуства из праксе

2. Значај поправке плодности земљишта

- Начин узимања узорака земљишта за анализу
- Стање киселости - рН вредности у Србији
- Оптималне рН вредности за поједине културе
- Потребне количине кречног материјала
- Врсте кречног материјала
- Начин примене кречног материјала
- Утицај калцизације на хемијска својства киселих земљишта
- Повећање приноса на калцизираном земљишту
- Оправданост калцизације

3. Примена микробиолошких ђубрива у циљу очувања квалитета земљишта:

- Разноврсност микроорганизама у земљишту и фактори који утичу на њихову бројност и активност
- Улога и значај микроорганизама у очувању квалитета земљишта
- Примена микроорганизама у биљној производњи

4. Загађење земљишта бакром услед прекомерне примене фунгицида на бази бакра:

- Историјат примене бордовске чорбе и фунгицида на бази бакра
- Садржај бакра у земљишту
- Максимално дозвољена концентрација МДК бакра у земљишту
- Садржај бакра у пољопривредним земљиштима као последица употребе пестицида на бази бакра у свету и код нас
- Приступачност и начин везивања бакра у земљишту
- Негативне последице загађења земљишта бакром услед употребе пестицида на бази бакра
- Мере опреза при руковању пестицидима на бази бакра
- Превентивне мере за очување земљишта од загађења бакром услед прекомерне употребе фунгицида на бази бакра

МЕТОД:	Едукација је интерактивна. Рад је у групама. Предавачи ће пренети искуства и из своје праксе/истраживања.
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН
ТРЕНЕРИ:	Проф. др Горица Цвијановић, Факултет за биофарминг, Бачка Топола, Др Јордана Нинков, Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Интегрални системи заштите у производњи поврћа у заштићеном и полузаштићеном простору
ТИП МОДУЛА:	Тематско предавање и практична обука на терену
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Све већи значај еколошких стандарда, производни и тржишни захтеви, у великој мери утичу на одрживост пољопривредне производње, изазови су са којима се успешно могу суочавати само образовани стручњаци и пољопривредни произвођачи. Из свега тога проистиче и потреба за едукацијом пољопривредних саветодаваца о интегралним системима заштите поврћа. Интензивна биљна производња и заштита биља свакодневно се суочавају са, пре свега, растућом потребом за производњом безбедносно сигурне хране, законском регулативом и нормативима. У досадашњим едукацијама које су организоване за саветодавце ПССС обрађене су најактуелније теме савремене заштите биља. На основу анализе података добијених из анкета саветодаваца спроведених 2014. године, а по питању едукација за које сматрају да су неопходне за квалитетан саветодавни рад са пољопривредним произвођачима, утврђено је да је потребна едукација из области заштите у повртарству и то у делу који се односи на интегралне мере заштите поврћа у заштићеном и полузаштићеном простору. Повртарска производња је дугорочан и пре свега високо комерцијалан посао који може бити значајан покретач економског просперитета у руралним срединама. Повртарска производња изискује значајна улагања, чије покриће је могуће под условом да се спроведена производња (и заштита) одговарајућег квантитета и квалитета пласира на тржишту. Производња поврћа у затвореном простору одвија се током целе године, а предуслов је квалитетна, интегрална производња и заштита. С обзиром да је реч о значајној производњи која може донети велике приходе, али и губитке услед неадекватне заштите, од посебног је интереса да се саветодавцима омогући практичан приказ најсавременијих мера интегралне заштите поврћа у заштићеном и полузаштићеном простору. У оквиру ове едукације планирана је практична обука на терену.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из 22 ПССС из области заштите биља
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Учесници едукације ће стећи и допунити знање о савременим приступима интегралној заштити најважнијих врста плодовићког поврћа у заштићеном и полузаштићеном простору, превентивним мерама контроле болести и штеточина, одржавању доброг фитосанитарног стања земљишта и супстрата и објектима заштићеног простора, проблемима адекватне примене пестицида у комбинацији са биолошким мерама борбе, конкретним поступцима интегрисања технологије гајења и система заштите усева за одређене моделе производње.</p>	
САДРЖАЈ:	
Предавања на терену:	
<ul style="list-style-type: none">– Општи део: Савремени системи, објекти и опрема за производњу поврћа у различитим моделима производње са аспекта примене интегралних система заштите биља– Најзначајнији проблеми у заштити поврћа у заштићеном и полузаштићеном простору	

- Превентивне и фитосанитарне мере у заштићеном и полузаштићеном простору
- Савремени начини контроле фактора средине у превенцији појаве болести и штеточина
- Мере заштите семена и садног материјала (расада) за производњу поврћа
- Технологија производње и заштите поврћа
- Интегрална заштита и добра пољопривредна пракса
- Пестицидне и непестицидне мере заштите поврћа, биолошке мере борбе.

Практични рад на терену:

- Одржавање доброг фитосанитарног стања земљишта и супстрата: контрола потенцијалне закоровљености, инокулума земљишних патогена и репродуктивног потенцијала земљишних штеточина
- Примена корисних микроорганизама, фитофага и биостимулатора у концепту индуковане системичне отпорности
- Контрола микроклиме у објектима заштићеног простора у циљу превенција услова за појаву инфекција патогенима
- Нове методе апликације конвенционалних и биопестицида
- Мониторинг појаве штетних инсеката
- Мере биолошке заштите и праћење популације предатора
- Интегрисање знања и вештина из области савремене технологије гајења и знања и вештина напредног концепта заштите биља у конкретном моделу производње на земљишту и супстратима

МЕТОД:	Презентације, рад у групи и рад на терену
ТРАЈАЊЕ:	1 дан (комбиновано у учионици и на терену)
ЛОКАЦИЈА:	Београд, Земун, „Зелени хит“ – огледно поље
ТРЕНЕРИ:	Проф. др Небојша Момировић, Пољопривредни факултет, Београд - Земун

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Политика руралног развоја у ЕУ и Србији и припрема за спровођење програма руралног развоја (IPARD и НППР)
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања и практични рад
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Годишњи програм едукације саветодаваца Пољопривредних саветодавних и стручних служби израђен је првенствено на бази потреба и приоритета пољопривреде и руралног развоја на нивоу Републике Србије. Министарство пољопривреде и заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство) припремило је IPARD II програм за период 2014-2020. који је у децембру 2014. године европски IPA комитет препоручио Европској комисији на званично одобравање. На овај начин Република Србија стекла је могућност да започне процес акредитације структура за имплементацију наведеног програма односно за коришћење фонда претприступне помоћи ЕУ за рурални развој. С обзиром на то да саветодавци немају довољно знања о Заједничкој пољопривредној политици ЕУ, посебно о политици руралног развоја у ЕУ у новом програмском периоду, као ни о IPARD II програму 2014-2020. и захтевима за његово спровођење, што је приоритет Министарства у наредном периоду, а да су саветодавци предвиђени као партнери у спровођењу IPARD програма, појавила се потреба за њиховим оспособљавањем. Такође, Министарство је израдило Национални програм руралног развоја (НППР) за нови програмски период 2015-2020. који је компатибилан IPARD програму и са којим би саветодавци требало да се упознају.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из 22 ПССС
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Учесници едукације ће стећи знања и унапредити саветодавне вештине у циљу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Пружања тржишних и других потребних информација пољопривредним привођачима – Пружања подршке пољопривредним привођачима приликом попуњавања апликационих формулара за НППР и IPARD програма, и приликом регистрације газдинстава – Обезбеђивања подршке у припреми пројеката и изради пословних планова примаоцима у домену пољопривреде и руралног развоја (израда пословних планова за конкурисање за кредит код пословне банке, или за конкурисање за средства НППР и IPARD програма) – Пружања подршке и помоћи за прикупљања потребне документације за потребе пријава на конкурсе (дозволе, услови, сагласности, уверења...) – Пружања помоћи у спровођењу, тј. реализацији подршке. 	
САДРЖАЈ:	
<p>Садржај едукације:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Концепт и смернице политике руралног развоја у ЕУ – Политике руралног развоја у Србији – IPARD II програм 2014-2020 - мере, корисници, општи и посебни услови прихватљивости, прихватљиви трошкови, потребна документа и њихово обезбеђивање, достизање стандарда на 	

	<p>почетку, односно на крају инвестиције</p> <ul style="list-style-type: none"> – IPARD II програм 2014-2020 - апликациони формулари и пословни (бизнис) планови – НППР 2015-2020 - мере, корисници, услови општи и посебни услови прихватљивости, прихватљиви трошкови потребна документа и њихово обезбеђивање, достизање стандарда на почетку, односно на крају инвестиције. – НППР 2015-2020 - апликациони формулари и пословни (бизнис) планови.
МЕТОД:	Презентације, рад у групи и практични рад уз коришћење приручника, брошура, водича за кориснике и флајера.
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд
ТРЕНЕРИ:	<p>Александар Богуновић, Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Сектор за рурални развој;</p> <p>Драган Мирковић, Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Помоћник министра за пољопривреду и заштиту животне средине;</p> <p>др Наташа Толимир, Институт за примену науке у пољопривреди</p> <p>др Слађан Станковић, Институт за примену науке у пољопривреди</p>

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Twinning Light Project
SR/2012/IB/AG01TWL

НАЗИВ МОДУЛА:	Израда бизнис планова и пријавних формулара за мере 1 и 7 IPARD II програма
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања и практични рад
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Годишњи програм едукације саветодаваца Пољопривредних саветодавних и стручних служби израђен је првенствено на бази потреба и приоритета пољопривреде и руралног развоја на нивоу Републике Србије. Министарство пољопривреде и заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство) припремило је IPARD II програм за период 2014-2020. који је 20. јануара 2015. године усвојила Европска комисија. На овај начин Република Србија стекла је могућност да започне процес акредитације структура за имплементацију наведеног програма, односно за коришћење фонда претприступне помоћи ЕУ за рурални развој. Такође, Министарство је израдило НППР за нови програмски период 2015-2020., који је компатибилан IPARD програму. У претходном периоду, на првом модулу едукације, саветодавци су имали прилику да стекну довољно знања о Заједничкој пољопривредној политици ЕУ, посебно о политици руралног развоја у ЕУ у новом програмском периоду, као и о структури IPARD II програма и захтевима за његово спровођење. С обзиром да су саветодавци предвиђени као партнери у спровођењу IPARD програма, потребно је њихово даље оспособљавање на тему пружања конкретне помоћи потенцијалним корисницима у области припреме потребне документације и пословних планова, у складу са захтевима ИПАРД програма и апликационих формулара. Планирани модул представља уводну обуку у процес припреме захтева за коришћење ИПАРД фондова, који ће се касније, на наредним модулима разрађивати кроз едукације за пружање услуга и подршке за спровођење инвестиција према свим специфичностима и захтевима ИПАРД програма. За потребе обуке, предавачи ће припремити моделе и могућа сценарија према искуствима и добрим праксама из земаља које су имале прилике да користе претприступне фондове ЕУ у области руралног развоја.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области агроекономије, учесници едукације Фарм-менаџмент, саветодавци ангажовани на раду у FADN систему
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Учесници едукација ће стећи знања и унапредити саветодавне вештине у циљу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Пружања тржишних и других потребних информација пољопривредним произвођачима – Пружања подршке пољопривредним произвођачима приликом попуњавања апликационих формулара за IPARD програм – Обезбеђивања подршке у припреми пројеката и изради пословних планова примаоцима у домену руралног развоја (израда пословних планова за конкурисање за средства IPARD програма) – Пружања подршке и помоћи за прикупљања потребне документације за потребе пријава на конкурсе (дозволе, услови, сагласности, уверења...) 	
САДРЖАЈ:	

Садржај едукације:

- Основни захтеви за корисника ИПАРД програма
- IPARD II програм 2014-2020 - прихватљиви трошкови, потребна документа и њихово обезбеђивање, достизање стандарда на почетку, односно на крају инвестиције
- IPARD II програм 2014-2020 – симулација на попуњавању апликационих формулара и пословних (бизнис) планова на припремљеним ситуацијама- практичан рад по групама
- Презентације резултата са дискусијом и унапређивањем квалитета радних докумената

МЕТОД:	Презентације, рад у групи и практични рад уз коришћење припремљених модела и флајера.
---------------	---

ТРАЈАЊЕ:	2 дана у учионици
-----------------	-------------------

ЛОКАЦИЈА:	Београд
------------------	---------

ТРЕНЕРИ:	Александар Богуновић, Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Сектор за рурални развој; Зоран Васић, Управа за аграрна плаћања Министарства пољопривреде и заштите животне средине; др Димитар Ванев, твининг експерт Дражен Свечњак, твининг експерт
-----------------	---

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Израда бизнис-планова за пољопривредна газдинства и финансирање пројеката
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања у учионици, вежбање на конкретним примерима газдинстава различитих типова производње
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Саветодавни рад у Републици Србији усмерен је пре свега ка унапређењу производње на газдинству. Књиговодствена евиденција на газдинствима није обавезна, тако да пољопривредници немају квалитетан увид у резултате свога пословања, као ни импликације тих резултата у будућности. Бизнис-план, као свеобухватан приказ, представља резиме прошлих, садашњих и будућих активности једног пословног подухвата. Обухватајући све аспекте њиховог бизниса, он омогућава пољопривредним произвођачима да анализирају и планирају своје пословање у будућности на систематичан начин. Бизнис-план такође олакшава приступ потенцијалним подстицајима (IPARD), кредиторима и финансијерима. У оквиру Уредбе о утврђивању годишњег програма развоја саветодавних послова у пољопривреди за 2014. годину препознат је значај бизнис-планова за унапређење резултата рада у пољопривреди. Међутим, од укупног броја, свега 10 саветодаваца се одлучило да у свој годишњи програм активности уврсти и израду (укупно 34) бизнис-плана за пољопривреднике. С обзиром на све наведено, важно је едуковати саветодаваце ПССС из области израде бизнис-планова, како би уз помоћ овог алата могли да пруже потребну помоћ пољопривредним произвођачима.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области агроекономије, учесници едукације Фарм-менаџмент, саветодавци ангажовани на раду у FADN систему
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Саветодавци који ће похајати ову едукацију стећи ће увид у значај израде бизнис-планова у пољопривреди и финансирања пројеката. Упознаће се са свим сегментима бизнис-планова за пољопривредна газдинства у зависности од линије производње и стећи знања како да их сами сачињавају. На крају едукације биће састављено неколико заједничких форми бизнис-планова за газдинства различитих линија производње, које ће саветодавци моћи да користе у свом будућем раду. У оквиру наведеног, саветодавци ће бити обучени да сачињавају бизнис-планове како за мала газдинства која не бележе никакве књиговодствене податке, тако и за већа газдинства која овакву евиденцију воде. Такође, они ће располагати знањем да анализирају резултате на нивоу конкретног газдинства.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Бизнис планови за газдинства без евиденције („мала“)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Шта планирати? Како планирати? Општа запажања са газдинстава - листа случајева са терена и избор случајева – Заједничка методологија планирања – израда плана из пројекта газдинства: трајање, показатељи које треба обухватити, активности (куповине, продаје, количине, цене), људски ресурси, опрема, питања финансирања 	

- Заједничка методологија планирања – оквир за сумирање резултата: табела за изношење резултата (xls)
- Групни рад на примерима
- Представљање резултата групног рада
- Синтеза – заједнички закључци

Бизнис планови за газдинства са евиденцијом („велика“)

- Шта планирати? Како планирати?
 - Општа запажања о планирању: профитабилност, солвентност, новчани токови у будућности
 - Општа запажања са газдинства - листа случајева са терена и избор случајева
- Заједничка методологија планирања
 - Израда плана из пројекта фарме: трајање, показатељи које треба обухватити;
 - Активности (куповине, продаје, количине, цене), људски ресурси, опрема, питања финансирања
- Заједничка методологија планирања – оквир за сумирање резултата: табела за изношење резултата (xls)
- Групни рад на примерима
- Представљање резултата групног рада
- Синтеза – заједнички закључци
- Финансирање пројекта

МЕТОД:	Презентације, рад у групама
ТРАЈАЊЕ:	2 дана у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН
ТРЕНЕРИ:	Проф. др Зорица Васиљевић, Пољопривредни факултет, Београд - Земун, Проф. Bernard Delhomme, Bordeaux, Sciences Agro

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Интерперсонална комуникација између саветодаваца и пољопривредних произвођача
ТИП МОДУЛА:	Инерактиван рад, презентације, вежбе
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Један од видова преноса знања саветодаваца пољопривредним произвођачима је директан рад на пољопривредним газдинствима. Током формалног образовања, пољопривредни саветодавци нису имали прилику да овладају вештинама и техникама интерперсоналне комуникације, које су им неопходне за квалитетну комуникацију са пољопривредним произвођачима, као својом циљном групом. На основу процена потреба саветодаваца, као и на основу увида у рад саветодаваца на газдинствима, дефинисана је потреба да се унапреди однос на релацији саветодавац – пољопривредни произвођач. У складу са наведеним, циљ едукације је унапређење саветодавног рада, односно да се унапреде способности саветодаваца да осмишљено и ефикасно пренесе своја знања и поруке пољопривредним произвођачима, као и да пренети савети буду прихваћени од стране произвођача.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци различитих специјалности
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Саветодавци ће овладати техникама и вештинама комуникације са јасним утицајем на себе и друге - пољопривредне произвођаче. Истовремено, то ће им омогућити да повећају самосвесност, да на бољи начин сагледају свој приступ раду и да га критички вреднују.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Технике и методе интерперсоналне комуникације саветодаваца са пољопривредним произвођачима, потребне да саветодавци:</p> <ul style="list-style-type: none">– успоставе бољи пословни однос са пољопривредним произвођачима;– стекну поверење пољопривредних произвођача;– заснују однос на узајамном поверењу;– убеди произвођача да њихов савет привате;– да савете осмисле на прави начин - прихватљив за њихову циљну групу;– успешно остваре комуникацију и са „тешким“ људима;– „читају између редова“ поруке пољопривредних произвођача;– превазиђу баријере у односима са произвођачима и– да остваре своје циљеве на газдинству (краткорочне и дугорочне).	
МЕТОД:	Едукација би се састојала из теоријског и практичног дела. У једном делу едукације саветодавци би требало да саопште све своје проблеме у раду са пољопривредним произвођачима, а у другом делу едукације, након анализе проблема, били би дати конкретни предлози – технике и вештине које би саветодавци требало да примене у циљу превазилажења проблема, односно

	успостављања боље сарадње и унапређења саветодавног рада.
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд
ТРЕНЕРИ:	Проф. др Дарко Тадић, самостални консултант

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

НАЗИВ МОДУЛА:	Обука за примену софтверског алата Мудл (Moodle) ЛМС-а за електронско учење и образовање на даљину
ТИП МОДУЛА:	Предавања у учионици, вежбање примене Мудл-а у учионици и рад у онлајн окружењу
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Обука за примену Мудл (Moodle) ЛМС-а за електронско учење и образовање на даљину је базирана на резултатима савремених истраживања из области образовне технологије и комплементарних дисциплина: педагогије, андрагогије, когнитивне психологије и инфо-комуникационих технологија. Обука је осмишљена у складу са дидактичко-методичким принципима наставе у онлајн окружењу. Обука је прилагођена изградњи капацитета ПССС и усавршавању саветодаваца и пољопривредних произвођача.</p> <p>Реализацијом ове обуке учесници стичу неопходне компетенције за учешће у онлајн курсевима, способност да евентуално припреме сегменте одређене обуке или саветодавне послове који ће се реализовати у онлајн окружењу.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци различитих специјалности
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Учесници ће стећи основна знања из области образовних технологија, електронског учења и образовања на даљину и биће оспособљени да користе софтверско решење – систем за управљање учењем – Мудл (Moodle). То је данас један од најраспрострањенијих алата за организовање онлајн наставе који се такође може комплементарно користити уз наставу у учионици уз друге Web 2.0 алате. Осим што се ради о бесплатном софтверу, његова велика предност је што су сва решења базирана на савременој теорији учења социјалног конструктивизма.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Садржај и образовни исходи</p> <p>Учесници ће бити упознати са:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основним појмовима из области образовне технологије, електронског учења, образовања на даљину, отвореног учења, организације обуке у електронском окружењу. – једним од модела за ефикасно и свеобухватно планирање онлајн обуке. <p>Учесници ће бити упознати са и/или оспособљени да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – буду модератори за онлајн курсеве – организују ресурсе и активности у онлајн окружењу користећи Мудл, – процене како различите технологије могу да подрже различите приступе обуци. – процене како различите технологије могу да подрже различите типове интеракције. <p>Учесници ће стећи основна знања и вештине за коришћење различитих функционалности ЛМС-а Мудл</p>	

као што су:

- управљање курсевима и њихова основна подешавања
- ресурси - странице, линкови, датотеке са мултимедијалним садржајима - слике, аудио, филмови
- активности – лекције, различити типови форума, тестови и упитници
- вредновање и оцењивање у онлајн окружењу
- остале активности и алати - повратне информације, упитници,

МЕТОД:

Презентације, вежбе.

ТРАЈАЊЕ:

1 дан у учионици

ЛОКАЦИЈА:

Београд, ИПН

ТРЕНЕРИ:

Др Милош Бајчетић, самостални консултант

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

НАЗИВ МОДУЛА:	Тренинг за припрему и писање предлога пројеката за европске, билатералне и националне изворе финансирања
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања и практичне радионице (у учионици опремељеној рачунаром са приступом интернету за сваког полазника)
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Како би се рад саветодаваца учинио што ефикаснијим, да би максимално искористили средства која су Европска унија и други донатори ставили на располагање и како би се унапредио квалитет резултата пројеката, неопходно је овладати теоретским знањима и практичним вештинама за припрему и писање пројекта који испуњавају највише критеријуме евалуатора. У наредном периоду процеса придруживања Европској унији предвиђено је знатно повећање фондова за рурални развој, а са почетком новог циклуса европских финансијских програма биће стављен на располагање велики број нових извора финансирања за различите области које могу бити од значаја циљним групама. Са обзиром да ове теме нису биле покривене током формалног образовања, постоји потреба за стицањем знања како идентификовати адекватне изворе финансирања, разумети очекивања донатора и овладати савременим методологијама и техникама за припрему и писање пројеката у складу са највишим критеријумима за евалуацију пројеката. Напомињемо да се европски конкурси за бесповратне донације сматрају највећим изазовом због комплексних процедура и велике конкуренције, па подразумевају познавање најбољих пракси и критеријума за евалуацију предлога пројеката. Скорашње изјаве највиших званичника у Србији потврђују резултате истраживања да је један од државних приоритета јачање капацитета потенцијалних корисника средстава. Ово указује на потребу да саветодавци похађају едукацију која би се састојала из теоријског и практичног дела, са циљем да се унапреди способност саветодаваца да идентификују адекватне изворе финансирања и припреме предлоге пројеката тако да испуне и превазиђу очекивања евалуатора, а уједно и да унапреде квалитет резултата пројеката.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци различитих специјалности
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Саветодавци ће бити оспособљени да идентификују међу свим расположивим изворима финансирања оне који су најадекватнији за потребе својих циљних група (појединаца или удружења), да се адекватно припреме за предстојеће конкурсе и помогну другима у припреми пројеката прилагођених потребама циљне групе. Истовремено, биће унапређена и њихова способност да испуне очекивања донатора и унапреде квалитет резултата пројеката коришћењем методологија за дизајн које гарантују одрживост и значајан утицај пројеката. Саветодавци ће бити оспособљени за боље обављање саветодавних послова коришћењем савремених техника и алата за припрему пројекта па ће стечена знања бити у функцији унапређења саветодавног рада.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Технике и методе припреме и писања пројеката, са примерима/групним вежбама:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Идентификација могућих извора финансирања - Преглед различитих извора финансирања и развој вештина како идентификовати отворене или 	

предстојеће конкурсе.

- Анализа конкурса и дизајн пројекта
- Коришћење адекватних методолошких приступа за управљање пројектним циклусом, израду матрице логичког оквира или радних пакета у зависности од захтева донатора.

- Креирање документарног окружења и адаптација апликационог формулара у складу са критеријумима за евалуацију
- Форматирање фолдера са референтним документима, анализа инструкција и евалуационих критеријума.
- Технике како импресионирати евалуаторе и одговорити на њихова питања.

- Технике за изврност у писању предлога пројеката
- Како разумети очекивања донатора, пружити доказе евалуаторима, бити конзистентан, испоштовати узрочно-последични принцип за све активности.

- Евалуација предлога пројеката
- Евалуација предлога пројеката, који су реализовани, примери добрих пракси и типичних грешака.

МЕТОД:	Презентације и вежбе
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН
ТРЕНЕРИ:	Бошко Нектаријевић, самостални консултант

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

НАЗИВ МОДУЛА:	Вештине комуникације у раду са групом
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања и практичне радионице (у учионици опремељеној компјутером са приступом интернету за сваког полазника)
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Да би се рад пољопривредне саветодавне службе учинио што ефикаснијим, односно како би се у што већој мери остварио утицај на циљне групе, неопходно је савладати технике ефикасне личне и групне комуникације, стратегије и тактике ефективног утицаја на друге, аналитичке алате који омогућавају да се брзо идентификује где долази до грешака у комуникацији, отпора променама или неспоразума, затим како да се јасно пренесе порука или прими информација, да се у преговорима око различитих интереса или ставова неспоразуми и конфликти користе као ресурси, мобилишу адаптивна понашања, тј. покрену активности циљне групе. Са обзиром да истраживања показују да је преко 60 % конфликта производ недостатака или грешака у комуникацији, а да о томе нису учили током свог формалног образовања, постоји потреба за стицањем напредних знања из области ефективне комуникације. Успешна реализација утицаја на друге захтева познавање различитих аналитичких алата и техника комуникације. Стога је потребно да саветодавци похађају тренинг који би се састојао из теоријског и практичног дела, са циљем да се унапреди способност саветодаваца да ефективно преносе информације, знања и повећају свој утицај на циљне групе.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци различитих специјалности
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Саветодавци ће бити оспособљени да брзо анализирају типове личности и културне вредности појединца и група како би могли боље да разумеју отпоре и конфликти и да адаптирају комуникацију за потребе циљне групе - појединца или група. Прошириће сет техника и метода утицаја да мобилишу и покрену адаптивна понашања, тј. активности циљних група, и овладаће вештинама како да ефективно реализују свој утицај. Саветодавци ће бити оспособљени за боље обављање саветодавних послова као и коришћењем најсавременијих метода утицаја у комуникацији како би унапредили саветодавни рад.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Технике и методе ефективне комуникације, са примерима/групним вежбама</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основе личне и групне комуникације - Како ефикасно пренети поруку, примити информације и разумети потребе аудиторијума, теорија моћи и утицаја - Ефикасна комуникација са појединцима и групама, различитим типовима личности и културним вредностима - Анализа на шта и како различити типови личности и културне групе реагују у комуникацији - Стратегије и технике утицаја, како мобилисати адаптивна понашања и активности - Технике утицаја, како користити неспоразуме и конфликти као ресурсе да би покренули адаптивна понашања, тј. активности и реализовали свој утицај - Превазилажење отпора 	

- Практичне вежбе са полазницима да идентификују и превазиђу отпор променама код саговорника	
МЕТОД:	Презентације и вежбе.
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН
ТРЕНЕРИ:	Бошко Нектаријевић, самостални консултант

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

CaSA

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

МОДУЛИ У 2016. ГОДИНИ

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Институт за ратарство и
повртарство Нови Сад

НАЗИВ МОДУЛА:	Земљишта у органском и конвенционалном систему гајења ратарских и повртарских биљака
ТИП МОДУЛА:	Класичан-Тематско предавање у учионици
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Стратегијом пољопривреде и рурално развоја Републике Србије, у оквиру концепта одрживог развоја пољопривреде, дефинисана су подручја деловања која се односе на одговорно управљање земљиштем и повећање доступности земљишних ресурса. Очување и унапређење плодности пољопривредног земљишта један је од приоритета пољопривредне политике, а принципи и механизми деловања усмерени су ка елиминисању главних претњи по очување земљишних потенцијала као што су: трајни губитак земљишта, смањење органске материје, закишељавање, збијеност, ерозија, загађење, заслањивање, плављење и губитак биодиверзитета.</p> <p>У складу са наведеним, неопходно је подизати свест о значају земљишта као природног и необновљивог ресурса које је у процесу извођења пољопривредне производње основно средство у биљној производњи. У оквиру модула, саветодавци ПССС упознају се са новим резултатима истраживања који се односе на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Глобалне претње и узроке деградације земљишта, - Концепт одрживог коришћења земљишта, - Биодиверзитет земљишта, - Примену нове технологије у области механичке обраде и побољшање продуктивних способности земљишта - хигијена земљишта, - Особине земљишта у органском и конвенционалном систему гајења поврћа и крмног биља. <p>Модул је у функцији унапређења саветодавног рада, са циљем повећања свести о значају очувања и одрживог управљања земљиштем.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области ратарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Полазници едукације надоградиће знања о новим сазнањима везаним за претње и деградацију земљишта у савременим условима пољопривредне производње, концепту одрживог коришћења земљишта, хигијени земљишта као предуслову економски оправдане пољопривредне производње, односно примени нових технологија у области механичке обраде и побољшање продуктивних способности земљишта уз помоћ хигијене, затим о особинама земљишта на којима се гаји поврће на малим површинама, као и унапређењу производње крмних биљака на различитим типовима змљишта.</p> <p>Едукација ће помоћи полазницима да произвођачима и другим субјектима пренесу знања о савременом концепту одрживог коришћења земљишта у биљној производњи која се заснива на очувању природних ресурса, у овом случају земљишта.</p>	

САДРЖАЈ:	
<ul style="list-style-type: none"> – Подизање свести о значају земљишта – Биодиверзитет земљишта – штетни и корисни инсекти – Примена нове технологије у области механичке обраде и побољшање продуктивних способности земљишта - хигијена земљишта – Унапређење производње крмних биљака на различитим типовима земљишта: – Гајење поврћа на малим површинама 	
МЕТОД:	Едукација је интерактивна. Рад је у групама. Предавачи преносе искуства и из своје праксе / истраживања
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Златибор
ТРЕНЕРИ:	<p>Др Јордана Нинков, Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад</p> <p>Мајк Бекер (Michael Becker), вођа пројекта Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH</p> <p>Филип Франета, дипл.инж, Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад</p> <p>Др Јанко Червенски, Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад</p> <p>Др Сања Васиљевић, Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад</p>

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

НАЗИВ МОДУЛА:	Технологија пчеларске производње
ТИП МОДУЛА:	Класичан-Тематско предавање у учионици и обука на терену
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Према последњем попису у Републици Србији има 665.022 кошнице, при чему подаци о броју кошница по произвођачу указују да 60% пчелара има до 20 кошница, 30% од 20-50, по 50 кошница има око 7% и преко 100 свега 3%. Србија је 2004. године добила дозволу за извоз меда и пчелињих производа у земље ЕУ. До 2008. године Србија је извозила 300 тона меда, док је 2012. године извезла рекордних 2.967 тона меда. Пораст цена пчелињих производа и могућност извоза, довело је до повећаног интересовања људи за овим видом производње. Од 2010. године уведено је обавезно обележавање пчелињих друштава, а од 2013. године и субвенционисање ове производње. Саветодавци ПССС имају углавном основна знања и искуства у пчеларској производњи, док интересовање произвођача у овој области расте. У складу са наведеним, циљ едукација је да се саветодавцима ПССС пружи знања у вези са технологијом гајења пчела, прегледом пчелињих друштава, правилима понашања на пчелињаку којих се морају придржавати како би рад са пчелом био безбедан, а која учесници едукације могу пренети пољопривредним произвођачима, будућим пчеларима.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области ратарства, сточарства и воћарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Полазници едукације стичу/надограђују основна знања из области пчеларства која се односе на улогу пчеле у природи, као и начин добијања и квалитет пчелињих производа. Такође се едукују о начину понашања на пчелињаку и коришћењу безбедносне пчеларске опреме. Добијају се основна знања о начину прегледања пчелиње заједнице. На основу едукације, саветодавци добијају квалитетне информације и знања која су у функцији унапређења саветодавног рада.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Први дан-учионица</p> <ul style="list-style-type: none"> – Увод- значај пчеларства – Пчеларски прибор и опрема – Пчелиње паше – Коришћење медоносне пчеле у опрашивању гајених биљака – Кратак преглед радова на пчелињаку током године – Пчелињи производи и њихов квалитет – Основне болести пчела које значајно умањују пчеларску производњу. <p>Други дан је предвиђен за практичан рад на пчелињаку и примену стечених знања током првог дана курса (група за сточарство).</p>	
МЕТОД:	Едукација је интерактивна. Рад је у групама. Предавачи преносе искуства из своје праксе / истраживања

ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици и 1 дан на терену
ЛОКАЦИЈА:	ИПН, Београд/терен
ТРЕНЕРИ:	Проф. др Мића Младеновић, Пољопривредни факултет, Београд - Земун др Иван Пихлер, Пољопривредни факултет, Нови Сад

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

НАЗИВ МОДУЛА:	Берба и чување воћа
ТИП МОДУЛА:	Класичан-Тематско предавање у учионици и обука на терену
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Процене ФАО организације показују да преко 30% светске пољопривредне производње пропадне након жетве/бербе. Ако посматрамо плодове воћа, који генерално имају краћи век чувања, губици су још и већи, поготово код свежих плодова јагодастог и коштичавог воћа.</p> <p>Воћарство је у Србији једна од грана пољопривреде са највећим успоном и великим уделом у укупном извозу. Међутим, осим код јабуке, технологија чувања плодова није значајно напредовала, тако да су губици након бербе доста велики. Едукација је конципирана тако да учесници, односно саветодавци ПССС стекну знања како правилно „руковати“ воћем од бербе до крајњег потрошача у циљу смањења губитака.</p> <p>Едукација је у функцији побољшања саветодавног рада у наведеној области, кроз стицање знања о чувању свежих плодова воћа, доношењу одлуке о моменту бербе и режиму чувања плодова воћа, као и препознавању симптома најважнијих физиолошких и паразитарних обољења. Које се даље може преносити произвођачима и директно примењивати у пракси.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области воћарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Велики део произведених плодова воћа пропадне у ланцу од момента бербе до крајњег потрошача. Узроци пропадања су често једноставни и лако решиви. Резултат едукације је очекивани већи удео свежих плодова на тржишту, њихов бољи квалитет након бербе и мање пропадања плодова, што као трошак иде на рачун директних произвођача.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Први дан-теоријска предавања у учионици</p> <ul style="list-style-type: none"> – Уводне напомене, структура и састав плодова, дисање, климатеричне и неклиматеричне воћне врсте; – Промене у плодовима током сазревања, физиолошка и технолошка зрелост; – Методе за одређивање момента бербе; – Берба и руковање плодовима после бербе; – Технологија чувања, амбалажа и паковање плодова воћа; – Физиолошка обољења плодова јабуке; – Физиолошка и паразитарна обољења плодова јабуке и другог воћа; – Препоруке за бербу и чување појединих воћних врста. <p>Други дан, посета хладњачи и воћњаку (једна од комерцијалних хладњача и воћњак у Срему или јужној Бачкој). Ток посете: упознавање са савременом хладњачом и поступцима у пријему, складиштењу, сортирању и паковању плодова. Упознавање са критичним тачкама у воћњаку</p>	

које су пресудне за квалитет плодова током и након чувања.

МЕТОД:	Едукација је интерактивна. Рад је у групама. Предавачи преносе искуства из своје праксе / истраживања.
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици и 1 дан на терену
ЛОКАЦИЈА:	ИПН, Београд и Фрушка Гора
ТРЕНЕРИ:	др Ненад Магазин, Пољопривредни факултет, Нови Сад, др Драган Раховић, ИПН

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

НАЗИВ МОДУЛА:	Инвазивне врсте – интродукција, ширење и утицаји на животну средину
ТИП МОДУЛА:	Комбиновани (blended) - Тематско предавање у учионици и e-learning
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Сврха едукације је да полазнике упозна са инвазивним врстама као потпуно новим и непознатим члановима екосистема, њиховим утицајима на аутохтону флору и фауну, начинима уноса, ризицима за унос нових врста и применом ових знања у практичном свакодневном раду.</p> <p>Циљеви курса су да саветодавци:</p> <ul style="list-style-type: none"> – стекну знања о инвазивним врстама копнених и водених екосистема; – разумеју путеве уноса, начине ширења; – да овладају начинима инвентаризације и мерама контроле присуства; – разумеју утицај на станиште и аутохтону флору и фауну; – да овладају употребом GIS-а; – стекну знања о правилној употреби нових, стручних термина. 	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области заштите биља
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Стицање и проширивање знања о инвазивним врстама различитих екосистема, начинима праћења појаве и ширења, овладавање терминологијом</p>	
САДРЖАЈ:	
<ul style="list-style-type: none"> – Инвазивне инсектне врсте; – Инвазивне врсте водених екосистема; – Инвазивне коровске врсте; – Стратегије праћења појаве, ширења и контроле; – Утицаји на квалитет станишта и екосистема; – Примене GIS-а; – Адекватна употреба нових термина у српском језику. <p>Приступ овом модулу могућ је преко линка за Moodle платформу, где је потребно да се полазник прво региструје, а потом попуни улазну анкету.</p> <p>On – line допунски материјали и тестирање биће на располагању одређено време, у току кога ће полазници индивидуално и/или групно моћи да користе понуђене садржаје редоследом тема и раде тестове за вежбу.</p> <p>Завршни тест полазник ради 45 минута и могућ је само један покушај, а сматра се да је садржај курса успешно савладан уколико је $\geq 60\%$ тачних одговора.</p>	
МЕТОД:	Тематска предавања, презентације, рад у групи, интерактиван рад, On – line, e-learning

ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици и online допуна знања и тестирање
ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН
ТРЕНЕРИ:	др Снежана Танасковић, Горан Марковић, Далибор Томић, Јелена Младеновић, Душан Марковић, Милевица Бојовић, Агрономски факултет Чачак др Слајан Станковић, ИПН, Београд

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Одржива примена средстава за заштиту биља
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања у учионици и практични део
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Едукација ће саветодавцима омогућити да употпуне сазнања из области одрживе примене средстава за заштиту биља, која има за циљ смањење ризика и утицаја средстава за заштиту биља на здравље људи, животиња и животну средину. Са једне стране захтеви у производњи безбедне хране и хране за животиње, заштити здравља људи и животиња и очувању животне средине су све строжији, док се са друге стране савремена производња још увек не може замислити без примене средства за заштиту биља. Средства за заштиту биља представљају један од најважнијих начина заштите биља и биљних производа од штетних организама и унапређења биљне пољопривредне производње. Међутим, средства за заштиту биља могу да имају и нежељне ефекте на биљну производњу, јер њихова примена може подразумевати ризике и опасности за људе, животиње и за животну средину, нарочито ако се стављају у промет без претходног званичног испитивања, процене и одобрења или ако се неправилно примењују. Кључне мере за достизања одрживе примене средстава за заштиту биља јесу: обуке свих учесника у ланцу „животног циклуса“ средстава за заштиту биља, од дистрибуције до примене, увођење интегралног приступа у сузбијању штетних организама, успостављање мера за безбедно руковање (складиштење, разблаживање, мешање, чишћење опреме и уређаја за примену, одлагање припремљене преостале смеше из резервоара, празне амбалаже и заосталих количина), коришћење адекватних и исправних уређаја за примену и њихова контрола у редовним временским интервалима, смањење или потпуна забрана примене средстава за заштиту биља у одређеним специфичним областима (заштићена подручја, подручја која користи широка јавност – паркови, игралишта,...), забране одређених техника примене; смањења излагања водних површина занашењу, одливању и отицању пестицида приликом примене (посебне мере заштите водене животне средине и воде за пиће), интегрално управљање штетним организмима, информисање и подизање свести јавности о ризицима и утицају средстава за заштиту биља.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области заштите биља.
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Сврха едукације јесте смањење ризика и утицаја средстава за заштиту биља на здравље људи, животиња и животну средину и подстицање увођења и развоја интегралне заштите биља и алтернативних приступа или техника ради смањења примене средстава за заштиту биља. Учесници едукација ће бити едуковани о најважнијим 1) националним и европским прописима из области здравља биља и средстава за заштиту биља, 2) опасностима, ризицима и мерама за смањење ризика од утицаја средстава за заштиту биља на здравље људи и животну средину, 3) циљевима и принципима интегралног управљања штетним организмима и 4) уређајима за примену средстава за заштиту биља. Током едукације очекује се израда едукативног материјала, како за саветодавце, тако и креирање јасних и кратких информација и порука за произвођаче. У циљу унапређења органске производње у Србији, учесници едукација ће помоћи пољопривредним произвођачима и осталим субјектима у дефинисању времена примене средстава за заштиту биља на основу праћења штетних организама, као и у избору и примени средстава за заштиту биља, односно да на савременим принципима обављају заштиту биља у биљној производњи. Учесници едукације ће имати прилику да од стране страног</p>	

експерта у области интегралног управљања штетним организмима размене искустава у вези са том области, као и у имплементацији одрживе примене средстава за заштиту биља у једној од земаља чланица ЕУ.

САДРЖАЈ:

Садржај модула обухвата следеће:

- Национална и регулатива Европске уније од значаја за средства за заштиту биља и њихову примену, укључујући вођење евиденције о свакој примени средстава за заштиту биља у складу са релевантним прописима и увођење упоредне процене на нивоу корисника (како да, од свих одобрених средстава за заштиту биља који су намењена за дати проблем изазван штетним организмима, у датој ситуацији, изврше одговарајући избор средстава за заштиту биља, са најмањим ефектима на здравље људи, нециљане организме и животну средину)
- Опасности и ризици за људе у вези са применом средстава за заштиту биља (ризички фактори за оператере, становнике, друга присутна лица, раднике који улазе на третиране површине или оне који рукују третираном производом, потрошаче; фактори које повећавају ризик као што је пушење; симптоми тровања пестицидима и мере прве помоћи; мере којима се смањују ризици за људе, здравствени надзор и пријаве било ког инцидента или могућег инцидента), хитне мере заштите здравља људи, у случају ненамерног расипања и контаминације
- Опасности и ризици за животну средину у вези са применом средстава за заштиту биља (ризички фактори за нециљане биље, корисне инсекте, дивље животиње, биодиверзитет и животну средину уопште, мере којима се умањују ризици за нециљане организме и животну средину, посебна пажња у заштићеним областима, хитне мере заштите животне средине, укључујући водене ресурсе, у случају ненамерног расипања и контаминације и екстремних временских прилика, које за последицу имају ризик од испирања пестицида)
- Мере којима се умањују ризици за људе, нециљане организме и животну средину: безбедне методе рада при складиштењу, руковању и мешању пестицида, и одлагање празне амбалаже, других контаминираних материјала и вишкова пестицида (укључујући мешавине из резервоара), у концентрату или разређеном облику; препоручени начин контроле изложености оператера (лична заштитна опрема)
- Појмови стратегија и техника интегралног управљања штетним организмима, техника и стратегија интегралне производње усева/ засада, начела органске пољопривреде, биолошких метода за контролу штетних организама, информације о општим начелима и специфичним смерницама интегралног управљања штетним организмима за усеве/засаде или одређене секторе
- Прогнозно извештајна служба у функцији интегралног управљања штетним организмима: помоћ корисницима средстава за заштиту биља у дефинисању времена примене средстава за заштиту биља на основу праћења штетних организама, као и избору и примени средстава за заштиту биља
- Процедуре за припрему за рад уређаја за примену средстава за заштиту биља, укључујући калибрацију, уз минималне ризике људе, нециљане биљне и животињске врсте и животну средину, укључујући и водне ресурсе.
- Коришћење и одржавање уређаја за примену пестицида и специфичне технике апликације (примена малих запремина и распрскивача за спречавање заносења), циљеви техничке провере прескалица које се користе, начини побољшања квалитета третирања. Специфични ризици у вези са коришћењем опреме за ручну примену средстава за заштиту биља или леђне прескалице и одговарајуће мера за контролу ризика

МЕТОД:

Презентације, практична обука, дискусија

ТРАЈАЊЕ:

3 дана (1,5 дан у учионици, 1/2 дана практичне обуке у учионици)

	коришћењу портала ПИС у сврху информисања о кретању штетних организама, тумачењу теренских резултата и могућности сталне комуникације са регионалним центрима прогнозе, 1/2 дана практична обука за опрему и уређаје за примену средстава за заштиту биља)
ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН и практична обука на подручју Београда
ТРЕНЕРИ:	<p>Проф. др Биљана Антонијевић, Фармацеутски факултет, Универзитет у Београду</p> <p>Проф др Ивана Теодоровић, Природно математички факултет, Универзитет у Новом Саду</p> <p>Др Мирослав Ивановић, СЕСРА (Удружење произвођача средстава за заштиту биља)</p> <p>Проф. др Рајко Бугарин, Пољопривредни факултет, Универзитет у Новом Саду</p> <p>Доц. др Александар Седлар, Пољопривредни факултет, Универзитет у Новом Саду</p> <p>Мастер инжењер Владимир Вишацки, Пољопривредни факултет, Универзитет у Новом Саду</p> <p>Др Драгица Јанковић, Прогнозно-извештајна служба АП Војводине</p> <p>Снежана Савчић Петрић, Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за заштиту биља</p>

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Развој пословне идеје
ТИП МОДУЛА:	Тематско предавање у учионици
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Ако узмемо у обзир Стратегију пољопривреде и руралног развоја Републике Србије (2014-2024) и потребу уважавања принципа одрживог развоја, као и нове улоге пољопривреде у економији и друштву, пољопривреда представља кључни ресурс развоја овог региона. Међутим, често постоји недостатак идеја или немогућност спровођења постојећих, а оба случаја су последица непознавања самог процеса менаџмента и неадекватног планирања, организовања, лидерства и контроле као и ограничења која носи креирање производа, а не вредности. Модул има основни задатак да полазницима систематизује знања и укаже на значај правилног постављања пословне филозофије базиране на креирању вредности уз стицање конкурентске предности како бисмо имали одржив и могућ пословни подухват у области пољопривреде.</p> <p>Основни циљеви модула подразумевају следеће: схватање појма пословне идеје и њеног развоја, као и схватање важности утицаја и континуиране анализе елемената пословног окружења, разумевање разлике између стварања вредности и производа и разумевање појма и елемената конкурентске предности и сагледавање значаја евидентирања и управљања основним грешкама при вођењу промена.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области агрономије
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Учесници едукације, односно саветодавци ПССС биће оспособљени за анализу пословног окружења, уочавање шанси и претњи у екстерном окружењу и снага и слабости у интерном окружењу на основу којих ће дефинисати пословну идеју која ће довести до стварања вредности.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Садржај едукације обухватиће следеће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Пословна филозофија (од визије до задатка) – Анализа окружења (екстерна и интерна) – Стварање вредности насупрот производа у пољопривреди – Стицање конкурентске предности у пољопривреди – Грешке у вођењу промена 	
МЕТОД:	Едукација је интерактивна. Рад је у групама. Предвиђено је да предавачи пренесу искуства и из своје праксе / истраживања.
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици

ЛОКАЦИЈА:	ИПН, Београд
ТРЕНЕРИ:	др Вилмош Тот, Факултет пословне економије, Универзитет Educons, Сремска Каменица

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Производња квалитетне крме вишегодишњих легуминоза
ТИП МОДУЛА:	Учење на даљину - електронско учење (e-learning)
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>У циљу унапређења сточарске производње, решење треба тражити у гајењу високо приносних крмних биљака доброг квалитета. Заједно са напорима да се смањи енергетска потрошња, загађење животне средине и интензивирају системи одрживе пољопривреде, треба размотрити могућност повећања површина под крмним махунаркама. Као азотофиксатори, ове биљке се минимално ђубре азотним ђубривима чији се остаци у земљишту губе испирањем, проузрокујући загађење подземних вода. Вишегодишње крмне легуминозе дају високе квалитетне крме са високим садржајем протеина. Захваљујући томе, у великој мери оне могу заменити скупа концентрована хранива. Сврха овог модула је да пољопривредни саветодавци стекну нова знања из области гајења вишегодишњих легуминозних биљака и припремању висококвалитетне кабасте сточне хране. То треба да допринесе повећању површина под овим културама, што ће директно утицати на унапређење система одрживе пољопривредне производње.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области ратарства и сточарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Стицање и проширивање знања о технологији гајења вишегодишњих крмних легуминоза и могућностима за постизање већих приноса доброг квалитета.</p> <p>Укључивање и повезивање саветодаваца у оквиру „форум” група према заинтересованости за појединачне теме у смислу ефикаснијег решавања заједничких недоумица на терену.</p> <p>Очекује се и позитиван резултат везан за стицање увида полазника о значају гајења вишегодишњих крмних легуминоза са аспекта повећања приноса по јединици површине, квалитета приноса и очувања животне средине; стицање знања полазника о начинима унапређења гајења вишегодишњих крмних легуминоза.</p> <p>Додатно, очекује се и допринос развоју компетенције за коришћење online модула.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Модул ће обухватити новија сазнања надовезана на опште принципе гајења и искоришћавања вишегодишњих крмних легуминоза (биљака из породице Fabaceae). Полазници ће проширити сазнања о значају ових биљака као крмне базе у сточарској производњи, начину и времену примене одговарајућих агротехничких мера, као и о времену и начину коришћења усева како би квалитет крме максимално дошао до изражаја.</p> <p>У оквиру модула радиће се кроз следеће наставне јединице:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Увод - Вишегодишње крмне легуминозе - Луцерке - Детелине 	

- Звездани
- Остале вишегодишње легуминозе
- Конзервисање легуминозних биљака.

Приступ овом модулу могућ је преко линка за Moodle платформу, где је потребно да се полазник прво региструје, а потом попуни улазну анкету.

Модул је на располагању одређено време, у току кога ће полазници индивидуално и/или групно моћи да користе понуђене садржаје редоследом тема и раде тестове за вежбу.

Прва активност ће бити утврђивање постојећих знања и пракси пољопривредних саветодаваца. Затим ће учесници имати задатак да се упознају са основним чињеницама из одређене тематске целине. Активности ће се одвијати по предходно наведеним наставним јединицама. У оквиру сваке наставне јединице предвиђен је и додатни материјал. Затим биће дати научни радови са новијим истраживањима из дате области, у облику документа. На основу најновијих резултата истраживања полазници ће бити у прилици да унапреде своја знања. На крају ће бити дате фотографије, видео и остали материјали о новим технологијама у облику фолдера. Након тога, учесници ће бити активни на решавању упитника, задатака и проблема састављених на бази доступних чињеница у вези тематске целине. Позитивно решени задаци водиће у следећу тематску целину, у којој ће се сценарио понављати. Активности ће се одвијати по предходно наведеним наставним јединицама. Након одређених широк тематских области вршиће се провера знања помоћу online тестова.

Завршни тест полазник ради 45 минута и могућ је само један покушај, а сматра се да је садржај курса успешно савладао уколико има 60% и више тачних одговора.

МЕТОД:	Учење на даљину - електронско учење (e-learning)
ТРАЈАЊЕ:	Online, 16 сати рада и завршни тест 45 минута.
ЛОКАЦИЈА:	Online окружење
ТРЕНЕРИ:	Далибор Томић, Агрономски факултет у Чачку, Универзитет у Крагујевцу

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Development of a Sustainable
Bioenergy Market in Serbia

НАЗИВ МОДУЛА:	Биогас постројење као потенцијални додатни извор прихода за пољопривредне произвођаче - Евалуација потенцијала и иницијални развој пројеката
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања и практични рад на прорачунима, вежбе
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Програм „Развој одрживог тржишта биоенергије у Србији“ имплементира се уз помоћ КfW банке (финансијска подршка) и GIZ (техничка подршка). Овај програм финансира немачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој (BMZ) у оквиру Немачке климатске и технолошке иницијативе (DKTI). Главни партнер је Министарство пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије. Циљ пројекта је јачање капацитета и креирање окружења за одрживо коришћење биоенергије у Србији.</p> <p>У Србији постоји потреба за коришћењем ових потенцијала, чиме би се утицало на повећање удела енергије из обновљивих извора, у складу са Националним планом за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије.</p> <p>Србија располаже неискоришћеним потенцијалом за мала биогаз постројења капацитета од 50 kW на животињски стајњак са свињских и говедарских фарми.</p> <p>Очекује се да Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача, привременог повлашћеног произвођача и произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије након Јавне расправе утврди висину подстицајне откупне цене за електране на биогаз у зависности од инсталисане снаге постројења, што ће представљати повећање у односу на важећу Уредбу о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије из 2013. године.</p> <p>Због наведених разлога, GIZ DKTI пружа информације за развој концепта биогаз постројења, његово промовисање као потенцијалног додатног извора прихода за пољопривредне произвођаче.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци, специјалност ратарство и сточарство
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Учесници едукације ће стећи знања и унапредити саветодавне вештине у циљу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Идентификације потенцијалних биогаз постројења – Оспособљавања за пружање информација о потенцијалу, главним економским параметрима (инвестиција и потенцијални профит) – Пружања подршке и помоћи за припремање неопходне документације и омогућавање даљих контаката неопходних за реализацију. 	
САДРЖАЈ:	
<ul style="list-style-type: none"> – Шта је биогаз? Објашњење биохемијског процеса, главни параметри, предуслови и 	

	<p>карактеристике процеса</p> <ul style="list-style-type: none"> – Селекција и опис пољопривредне сировине за биогаз постројење, главне карактеристике и потенцијали – Вежба: Прорачун приноса гаса из различитих сировина Преглед технологије производње биогаза и поља примене – Главни пројектни параметри за пољопривредна биогаз постројења (когенерација) – Економски параметри: Капитални трошкови, оперативни трошкови, добит (подстицаји за повлашћене произвођаче електричне енергије) – Преглед правног оквира – Преглед финансијских програма, главних актера и институција за подршку
МЕТОД:	Презентације, рад у групи и практични рад и вежбања
ТРАЈАЊЕ:	2 дана у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд, Ниш
ТРЕНЕРИ:	Frank Hofmann, Консултант за међународне послове, Fachverband, Biogas e.V., Немачка асоцијација произвођача биогаза

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Development of a Sustainable
Bioenergy Market in Serbia

НАЗИВ МОДУЛА:	Потенцијал агробиомасе за смањивање трошкова за производњу енергије на пољопривредним газдинствима - Технички аспекти и финансијски параметри
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања и практични рад на прорачунима, вежбе
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Програм „Развој одрживог тржишта биоенергије у Србији“ имплементира се уз помоћ КfW банке (финансијска подршка) и GIZ (техничка подршка). Овај програм финансира немачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој (BMZ) у оквиру Немачке климатске и технолошке иницијативе (DKTI). Главни партнер је Министарство пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије. Циљ пројекта је јачање капацитета и стварање окружења за одрживо коришћење биоенергије у Србији.</p> <p>Србија има за циљ искоришћење овог потенцијала и тиме утиче на повећање удела енергије из обновљивих извора у потрошњи у складу са Националним планом за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије.</p> <p>У Србији није уобичајена употреба биомасе (нарочито сламе) за генерисање топлоте и/или електричне енергије иако постоји велики потенцијал. Поспешивање овог концепта имало би позитиван утицај на економске параметре и параметре животне средине, смањивањем учешћа фосилних горива.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци, првенствено из области ратарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Учесници едукација ће стећи знања и унапредити саветодавне вештине у циљу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Информисања фармера о енергетском потенцијалу агробиомасе и предностима преласка на сламу као алтернативно гориво – Информисање фармера о финансијским аспектима и могућностима уштеде – Сагледавање техничких аспеката – Упоредна анализа различитих горива за добијање енергије. 	
САДРЖАЈ:	
<ul style="list-style-type: none"> – Преглед потенцијала сламе у Србији – Цене и карактеристике спаљивања сламе у различитим формама и пелета од сламе у поређењу са другим горивима – Главни технички аспекти и препорука технологије за спаљивање сламе и пелета од сламе – Логистички аспекти биомасе од сламе – Економски параметри замене горива на агробиомасу – Инструменти финансијске и техничке подршке у Србији – Ефикасно коришћење огревног дрвета у домаћинствима 	

МЕТОД:	Презентације, рад у групи и практични рад
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд
ТРЕНЕРИ:	Hermann Wieser, консултант за биоенергију, Austrija

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Маркетинг и извоз пољопривредних и прехранбених производа
ТИП МОДУЛА:	Тематско предавање у учионици
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Улога пољопривредне саветодавне службе јесте да пољопривредним произвођачима пренесе најбоља сазнања о успешним начинима узгоја биља и животиња, али и да их саветује о економски најповољнијим опцијама, како у планирању и током производње, тако и у начинима складиштења, маркетинга и продаје робе. Чињеница је да је Република Србија нето-извозник пољопривредних производа и да извоз који потиче из пољопривреде и прехранбене индустрије постепено расте из године у годину. Међутим, велики број пољопривредних произвођача и прерађивача још увек има слабо планирање врсте и обима производње. Јавља се уситњена, нестандардизована и неконсолидована понуда, а често се јављају и тржишни вишкови и неповољне цене по којима се производи продају – у односу на пољопривредне инпуте, који из године у годину постају све скупљи. Поред тога, пољопривредници се суочавају са све већом конкуренцијом из земаља ЕУ и СЕФТА. У таквој ситуацији знатан број наших пољопривредних произвођача има проблеме са пласманом, што узрокује ниже цене, низак ниво инвестиција, лошију технологију и ниже приносе и дохотке на газдинствима. Из поменутих разлога би Пољопривредна саветодавна служба Републике Србије требало да унапреди сарадњу са пољопривредним произвођачима и представницима прехранбене индустрије и локалном самоуправом у циљу бољег организовања производње, бољег маркетинга и консолидације понуде, како за земље ЕУ, тако и за земље Евро-азијске царинске уније (скр. ЕАСУ) и осталих важних светских тржишта. Овај модул има за циљ да саветодавце детаљно упозна са најважнијим елементима маркетинга и извоза пољопривредних производа.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци првенствено из области агроекономије
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Очекујемо да ће након овог модула пољопривредни саветодавци имати боље разумевање о начинима маркетинга, логистике и пласмана пољопривредних производа, нарочито на тржишта ЕАСУ. Резултат радионице је и побољшана комуникација саветодаваца и пољопривредника по питању могућности пласмана и извоза пољопривредних производа. Нарочито битан аспект јесте могућност већег укључивања пољопривредне саветодавне службе у процес информисања пољопривредника о трендовима и потражњи, као и условима пословања на иностраним тржиштима. Крајњи резултат овог веома захтевног, али преко потребног аспекта саветовања пољопривредника, јесте да се на нивоу сваке подручне службе обаве радионице и консултације са пољопривредним произвођачима, али и локалном самоуправом и прерађивачким сектором, где би се формирале специфичне стратегије о заједничком и успешном наступу на иностраним тржиштима. Током интерактивног дела радионице, кроз дискусију, заједнички би се дошло до најважнијих смерница које би биле најсврхосходније у побољшању сегмента пољопривредног маркетинга и извоза.</p>	
САДРЖАЈ:	
<ul style="list-style-type: none">– Општи појмови маркетинга у области пољопривредних / прехранбених производа– Тренутне и потенцијалне улоге ПССС у побољшању маркетинга и извоза пољопривредних	

производа

- Примарна и изведена тржишна потражња. FMCG тржиште – робе широке потрошње, са нагласком на прехранбене производе. SKU (Stock Keeping Unit) – појединачни артикли, улога и значење
- Менаџмент категорије артикала (Category Management) – савремени систем управљања снабдевањем потрошача
- Особине произвођача и прерађивача. Важни аспекти маркетинга прехранбених производа
- Модалитети сарадње са продајним ланцима и дистрибутерима у иностранству
- Сегменти продајних трговинских ланаца, њихове основне особине и усклађивање понуде са циљаним тржиштима. Трендови на тржиштима EU, CEFTA и EACU
- Контакт са продајним ланцем
- Улоге сајмова, међународних изложби и других видова непосредних контаката са потенцијалним купцима
- Стандарди квалитета прехранбених производа
- Санитарни, фитосанитарни, односно ветеринарски, споразуми, дозволе и услови
- Посебни стандарди: Halal, Kosher, Organic, IPM, посебно географско порекло и друге ознаке квалитета. Информације о ценама. Формирање понуде према купцима (Assortment List). Узорци. Логистика; дистрибутивни центар (DC); консолидација понуде (MVC). Начини плаћања и инкотермс клаузуле. Примери за поједине сегменте пољопривредних производа:
 - За групу пољопривредних саветодаваца – сточара: млеко, млечни производи, месо и месне прерађевине,
 - За групу пољопривредних саветодаваца – воћара и ратара: воће, поврће и прерађени производи од воћа и поврћа.

МЕТОД:	Тематска предавања, презентације, рад у групи, интерактиван рад, дискусија, анализа
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН
ТРЕНЕРИ:	Проф др Владе Зарић, Пољопривредни факултет, Универзитет у Београду Златко Јовановић, самостални консултант

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Поремећаји понашања и здравље говеда
ТИП МОДУЛА:	Учење на даљину - електронско учење (e-learning).
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Концепт добробити животиња у Србији све више добија на значају у стручним круговима и међу потрошачима, који постају свесни да квалитет живота фармских животиња у великој мери утиче на квалитет њихових производа. Међутим, висока производња супротставља се потребама фармских животиња, а тиме и концепту добробити. Разумевање овог концепта је сложено, због чега његова применљивост у пракси захтева одговарајуће знање, искуство и мотивацију. У том смислу, посебно је важна способност уочавања повезаности услова гајења и показатеља добробити, односно познавања утицаја појединих поступака и чинилаца којима је животиња изложена на њено здравље, понашање и продуктивност, као и препознавања разлога и механизма настанка таквих проблема.</p> <p>Сложеност концепта добробити животиња намеће потребу додатне едукације стручњака различитих профила, како би концепт добробити лакше приближили одгајивачима. Тема овог модула, односно понашање говеда, до сада код нас није обрађивана на овај начин. Предложени модул по садржају и по форми осмишљен је као online модул, који је намењен за учење на даљину и пружа могућност коришћења различитих садржаја у електронској форми на тему понашања говеда.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области сточарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Циљ овог модула је пружање нових информација и повезивање постојећих знања полазника о понашању и добробити говеда, а у контексту разматрања најчешћих поремећаја понашања, узроку настанка и последицама, као и повезаности са појединим здравственим проблемима. Стечено знање треба да унапреди рад стручњака на терену, омогући им да одгајивачима аргументовано приближе концепт добробити животиња, да лакше уоче пропусте у гајењу и помогну у решавању појединих проблема добробити говеда у пракси. Додатно, очекује се и допринос развоју компетенције за коришћење online курса.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Модул се састоји из седам делова: уводног дела, 5 тематских целина и завршног теста. "Водич кроз модул" је уводни део у коме је објашњена намена и сврха едукације, са кратким упутством о начину коришћења, списком тема и списком коришћене и препоручене литературе.</p> <p>Теме су:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Основни појмови – Облици понашања говеда – Могућност задовољења животних потреба говеда – Процена понашања говеда – Поремећаји понашања говеда. <p>Прва тема, осим уводног дела, садржи речник појмова који су у вези са понашањем и добробити говеда и чије познавање служи за боље разумевање материје. Остале теме садрже уводни део,</p>	

лекције у виду презентација са сажетим приказом значајних информација, као и тест за вежбу. На крају се налази завршни тест, који служи за проверу знања. Приступ овом модулу могућ је преко линка за Moodle платформу, где је потребно да се полазник прво региструје, а затим да унесе одговарајућу лозинку. Модул је на располагању одређено време, у току кога ће полазници индивидуално (није предвиђен групни рад) моћи да користе понуђене садржаје редоследом тема и раде тестове за вежбу. Ови тестови (укупно 4) садрже само питања која су у вези са одређеном темом и могу да се раде без ограничења, више пута. Полазник добија информацију да ли је одговор на питање тачан или нетачан. У току периода учења, полазник може да добије додатна објашњења преко опције "питања и коментари". После истека предвиђеног времена (7 дана) омогућава се рад завршног теста који садржи 20 питања. Завршни тест полазник ради 60 минута и могућ је само један покушај, а сматра се да је садржај курса успешно савладао уколико има 60% и више тачних одговора.

МЕТОД:	Учење на даљину - електронско учење (e-learning)
ТРАЈАЊЕ:	Online, 16 сати рада и завршни тест 60 минута
ЛОКАЦИЈА:	Online окружење
ТРЕНЕРИ:	Проф. др Рената Релић, Пољопривредни факултет, Универзитет у Београду

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Производња воћних ракија
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања у учионици
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Едукација ће саветодавцима омогућити да стекну нова сазнања из области производње воћних ракија. Производња воћних ракија се базира на преради плодова воћа, применом ферментације и дестилационих процеса чиме се добијају воћни дестилати који имају велику употребну вредност. Производња воћних ракија је врло популарна код индивидуалних произвођача, а последњу деценију и по, све је више регистрованих произвођача који ракију на тржиште пласирају као готов производ. Применом Закона о јаким алкохолним пићима, пружа се могућност пољопривредним газдинствима да производе воћне дестилате које могу да продају као полупроизводе и сировину регистрованим произвођачима. Како је просечан квалитет воћних ракија које се конзумирају у Србији врло лош, потреба за едукацијом индивидуалних произвођача је јако велика. Такође, на овај начин би се пружила прилика да се целокупан квалитет воћних ракија, које су наш традиционални производ, подигне на виши ниво, а самим тим се повећава безбедност потрошача који су конзументи ове врсте производа.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области воћарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Учесници едукација ће бити едуковани о најважнијим 1) националним и интернационалним законима и правилницима, 2) стандардима у производњи воћних ракија, 3) циљевима и принципима у производњи воћних ракија и 4) технологији у производњи воћних ракија. Током едукације очекује се израда едукативног материјала, како за саветодавце, тако и креирање јасних и кратких информација и порука за произвођаче. У циљу унапређења производње воћних ракија у Србији, учесници едукација ће помоћи пољопривредним произвођачима и осталим субјектима да по савременим принципима обављају ову врсту производње на адекватан начин, како би постигли што бољи квалитет својих производа, а самим тим и повећали своју зараду.</p>	
САДРЖАЈ:	
<ul style="list-style-type: none">– Законска регулатива (свет, Европа, Србија)– Одабир и прерада воћа– Основни принципи производње воћних ракија– Технолошки поступци у производњи воћних ракија– Тржиште и пласман робе– Одржавање и повећање квалитета воћних ракија– Заштита Географског порекла воћних ракија– Могућности удруживања и заједничке производње воћних ракија	
МЕТОД:	Презентације, дискусија
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици

ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН
ТРЕНЕРИ:	Проф. др Нинослав Никићевић, Пољопривредни факултет, Универзитет у Београду, др Бранка Поповић, Институт за воћарство, Чачак др Иван Урошевић, самостални консултант

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Припрема за спровођење IPARD II програма 2014-2020. и НППР 2015-2020 - Стицање вештина саветодаваца за активности у вези са спровођењем IPARD II програма 2014-2020. и НППР 2015-2020.
ТИП МОДУЛА:	Тематска предавања и практични рад
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Годишњи програм едукације саветодаваца Пољопривредних саветодавних и стручних служби израђен је првенствено на бази потреба и приоритета пољопривреде и руралног развоја на нивоу Републике Србије. Министарство пољопривреде и заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство) је припремило IPARD II програм за период 2014-2020, као и НППР за нови програмски период 2015-2020. који је компатибилан са IPARD програмом. Припремљени IPARD програм је европски IPA комитет у децембру 2014. године препоручио Европској комисији на званично одобравање. На овај начин Република Србија добија могућност да започне процес акредитације структура за имплементацију наведеног програма, односно за коришћење фонда претприступне помоћи ЕУ за рурални развој. За спровођење IPARD програма, способност апсорпције IPARD средстава, зависиће од квалитета поднетих пријава, информисаности корисника и обучености саветодаваца за пружање подршке у читавом процесу. Посебан сегмент су саветодавне вештине, који би се односио на стицање вештина саветодаваца за активности у вези са имплементацијом IPARD II програма 2014-2020. и НППР 2015-2020, кроз обуке за попуњавање апликационих формулара и израду пословних (бизнис) планова.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Проширење знања из области руралног развоја и то, пре свега, политике руралног развоја у ЕУ и Србији и припрему за спровођење IPARD II програма 2014-2020. и Националног програма руралног развоја 2015-2020 (НППР). Познавање мера, могућих корисника, општих и специфичних услова које корисници морају да испуне као би им се одобрио пројекат и даље исплата средстава, стандарда које би требало да достигну на крају инвестиције су од великог значаја за спровођење и IPARD и националног програма. Посебно је важно стицање вештина саветодаваца за активности у вези са имплементацијом IPARD II програма 2014-2020. и НППР 2015-2020. кроз обуке за попуњавање апликационих формулара и израду пословних (бизнис) планова.</p>	
САДРЖАЈ:	
<ul style="list-style-type: none"> - Попуњавање апликационих формулара за IPARD II програм 2014-2020. - Израда пословних (бизнис) планова за IPARD II програм 2014-2020. - Попуњавање апликационих формулара за НППР 2015-2020. - Израда пословних (бизнис) планова НППР 2015-2020. 	
МЕТОД:	Презентације, рад у групи и практични рад уз коришћење приручника, брошура, водича за кориснике и флајера.

ТРАЈАЊЕ:	2 дана у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН
ТРЕНЕРИ:	Компетентни предавачи из Министарства пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

НАЗИВ МОДУЛА:	Комуникације за регионални рурални развој
ТИП МОДУЛА:	Комбинована тематска предавања и практичне радионице
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Саветодавци играју кључну улогу у развоју руралних подручја кроз територијалне партнерске структуре и иницијативе које промовишу заједничко разумевање и заједничко деловање на развоју. Међутим, комуникационе вештине веома су важне за неговање тимског рада током пружања саветодавних услуга, развој успешних односа са корисницима саветодавних услуга (постојећим и потенцијалним), али и са другим актерима који имају исте или сличне интересе на развоју руралних подручја и региона. Постизање ефикасне комуникације посебно је изазован задатак када је реч о руралним подручјима, јер то подразумева ангажовање на моделима комуникације који су усклађени са културолошким разликама и специфичностима различитих заједница, а сходно томе и са различитим клијентима и низом партнера који стреме ка истом циљу. Због тога је важно да су саветодавци обучени за тзв. ефикасну комуникацију, која је довољно структурисана, али истовремено и флексибилна како би се обезбедио ефикасан пренос информација, знања и вештина за широк спектар заинтересованих страна у руралним подручјима и регионима. Овај модул се ослања на претходне модуле, спроведене током 2014, којима је фокус био на оспособљавању саветодаваца у примени техника индивидуалне и групе комуникације и сакупљања података, како би се осигурало да саветодани рад активно учествује у општем развоју руралних подручја, да заузима позицију партнера у иницијативама и структурама које доносе корист сеоским газдинствима, заједницама и подручјима. Стога је потребно уложити време и ресурсе у грађење вештина ефикасног комуницирања и сарадње.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Кроз учешће у овом модулу, саветодавци ће бити у стању да: (1) На ефикасан начин размене ставове, идеје и осећања на састанцима и у дискусијама са широким спектром појединаца и група; (2) Остваре већи степен разумевања за сопствене и туђе невербалне облике комуникације; (3) Примене научене технике активног и пажљивог слушања; (4) Самостално развијају убедљиве аргументе који могу да мотивишу појединца, заједницу и друге partnere да предузму акцију у руралним подручјима; (5) Активно доприносе партнерским иницијативама за рурални развој успостављеним на територији пројекта СДЦ-РРДС али и у другим регионима у Србији</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Модул ће укључити три одвојене целине:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Припрема – обавезна пред тренинг - Теоретски тренинг обухвата следеће тематске целине: <ul style="list-style-type: none"> - Улога концепта партнерског начина деловања у руралном развоју; - Значај инклузивног и интегрисаног приступа одоздо на горе; - Преглед партиципативних приступа, метода и техника које доприносе/подржавају 	

	<p>позитивне промене у руралним подручјима и регионима;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нагласак на потенцијалну улогу саветодавних служби у тзв. интегрисаним иницијативама руралног развоја; - Значај, врсте „руралних“ комуникација и изазови за њихову примену; - Комуникационе методе са акцентом на карактеристике и вештине саветодаваца које су важне како би се мотивисали други да делују; - Комуникациони приступи саветодавних служби у другим земљама ЕУ. <p>– Практични тренинг: Учесници ће добити методолошки уоквирен задатак који ће спровести на терену на територији коју покривају. Биће дискутовано о резултатима задатка и оцениће их предавачи – ментори.</p>
МЕТОД:	Презентације, видео презентације, интерактивне вежбе – демонстрације / рад у групама / играње улога, студије случаја, материјали и модерационе технике.
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици и 1 дан на терену, праћено електронски од стране ментора.
ЛОКАЦИЈА:	Београд - ИПН, Мачвански, Колубарски и Шумадијски округ.
ТРЕНЕРИ:	<p>Ireneusz Kaminski – Консултант на пољу локалног и регионалног развоја и изградњи институција и међународне сарадње; FARNET јединица за подршку у Бриселу</p> <p>Endre Balassa - Panonreg, Регионална развојна агенција, Суботица i АКТ-PCM PLUS – Агенција за консалтинг, обуке и управљање пројектним циклусима</p>

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

НАЗИВ МОДУЛА:	Управљање пројектима у пољопривреди
ТИП МОДУЛА:	Тематско предавање у учионици
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Приближавање ЕУ донеће нове могућности, укључујући и европске фондове. Пољопривредни сектор захтева припрему за коришћење претприступних фондова ЕУ за пољопривреду (ИПАРД) на које Србија добија право захваљујући статусу кандидата. Аплицирање за средства из фондова ЕУ је сложен процес и финансијска средства се искључиво додељују за унапред испланиране и разрађене програме/пројекте. План и припрема предлога пројеката и пројектне документације захтевају поседовање стручних знања и вештина из области управљања пројектима у складу са програмима ЕУ. Циљ модула је едукација људи из пољопривредног сектора о фондовима ЕУ и вођењу пројеката у циљу припреме за будуће изазове.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области агрономије
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Полазници модула ће бити оспособљени за рад у пројектном тиму, за конципирање и обликовање пројектних идеја у области пољопривреде по методологији ЕУ.</p>	
САДРЖАЈ:	
<p>Функционисање фондова ЕУ и фондови намењени Србији за пољопривреду Тема обрађује функционисање фондова ЕУ намењених Србији са посебним нагласком на IPA V компоненту (IPARD) која се односи на рурални развој. IPARD фонд је намењен земљама кандидатима са циљем припреме за имплементацију и управљање Заједничком пољопривредном политиком ЕУ.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Појам пројекта, фазе пројектног циклуса <p>Тема обрађује основне карактеристике пројекта, у свим његовим фазама, кога можемо да дефинишемо као групу активности усмерену на остваривање одређеног циља у одређеном року, коришћењем одређених ресурса (финансијских, материјалних или људских).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Приступ Логичке матрице (LFA) <p>LFA је алатка за анализу, презентацију и управљање која омогућава планерима и менаџерима да: анализирају постојећу ситуацију током припреме пројекта, успоставе логичну хијерархију према циљу који би требало да буде достигнут, идентификују одређене потенцијалне ризике, представља корисну основу за евалуацију током и на крају пројекта, утврђује који је најбољи начин за надзор и евалуацију последица и резултата, пружа сажетак пројекта у стандардизованом формату.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Пројектна документација <p>Тема се односи на едукацију везану за главна поља која садржи пројектна пријава. Објашњава се шта су циљеви пројекта, резултати, активности, индикатори, итд.</p>	

- Значај тимског рада на пројекту

Управљање пројектима је уско повезано са тимом и тимским радом. За управљање пројектима потребан је успешан тим, а за успешан тим је потребан тимски рад, јер тим није група људи која се окупила без разлога.

- Планирање људских ресурса на пројекту

Тема обухвата све аспекте управљања људима и међуљудским односима, укључујући лидерство, вођење, управљање конфликтима, оцењивање, итд.

- Планирање трошкова пројекта

Тема се односи на процењивање трошкова свих пројектних ресурса, утврђивање буџета пројекта и праћење трошкова како би се пројекат реализовао у оквиру предвиђеног буџета.

Едукација је интерактивна. Рад је у групама. Предвиђено је да предавачи пренесу искуства и из своје праксе / истраживања.

МЕТОД:	Тематска предавања, презентације, рад у групи, интерактиван рад
ТРАЈАЊЕ:	1 дан у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Београд, ИПН
ТРЕНЕРИ:	др Андреа Катић, Универзитет Educons, Сремска Каменица

Република Србија
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине

Институт за примену
науке у пољопривреди

НАЗИВ МОДУЛА:	Истраживање о воћњацима
ТИП МОДУЛА:	Обука за спровођење пилот истраживања о воћњацима
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:	
<p>Истраживање о воћњацима спроводи се у земљама чланицама ЕУ у петогодишњој периодици и наредно је предвиђено уредбом ЕУ (REGULATION (EU) No 1337/2011 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL concerning European statistics on permanent crops of 13 December 2011) за 2017 годину.</p> <p>Подаци добијени овим истраживањем представљају један од индикатора којим се обезбеђује правилно вођење и евалуација пољопривредне политике. Такође, ово истраживање представља основу за редовна годишња истраживања о површинама и производњи воћа. Стратегијом развоја статистике пољопривреде Републике Србије, којом су дефинисани кораци усаглашавања са правним тековинама ЕУ, предвиђено је да се и у РС ово истраживање спроведе у 2017. години и то као заједничка активност Републичког завода за статистику (РЗС) и Министарства пољопривреде и заштите животне средине (МПЗЖС) посредством Пољопривредних саветодавних и стручних служби (ПССС).</p> <p>Обука треба да омогући саветодавцима стицање знања о структурном статистичком истраживању о воћњацима, али и да оспособи саветодавце да за извођење пилот истраживања у 2016. и Истраживања о воћњацима у 2017. години.</p>	
ЦИЉНА ГРУПА:	Саветодавци из области воћарства
РЕЗУЛТАТИ ЕДУКАЦИЈЕ:	
<p>Учесници обуке биће едуковани о:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) садржају уредбе ЕУ на основу које се спроводи истраживање о воћњацима, 2) методологији истраживања, 3) организацији пилот истраживања, 4) техници попуњавања упитника 5) методу уноса података. 	
САДРЖАЈ:	
<ul style="list-style-type: none"> – Законски основ (Европа, Србија) – Организационо упутство – Методолошко упутство – Упитник – Техника попуњавања веб упитника – Упутство за унос података у веб форму – Вежбање уноса података 	
МЕТОД:	Презентације, практичан рад, дискусија

ТРАЈАЊЕ:	2 дана у учионици
ЛОКАЦИЈА:	Шабац
ТРЕНЕРИ:	Драгана Марковић, Републички завод за статистику Јелена Пераћ, Републички завод за статистику Дамјан Миладиновић, Републички завод за статистику Слободан Грујић, Републички завод за статистику Драган Раховић, Институт за примену науке у пољопривреди Славица Чолић, Институт за примену науке у пољопривреди

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science Application in
Agriculture, Belgrade

CaSA

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

TRAINING COURSES CATALOGUE FOR 2015/2016

Institute for Science Application in Agriculture

Institute for Science
Application in Agriculture,
Bulevar despota Stefana 68b
Belgrade, Serbia

www.psss.rs

office@ipn.bg.ac.rs

+381 11 275 16 22

+381 11 275 03 86

ISBN 978-86-81689-34-9

Belgrade, 2016.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Institute for Science Application in Agriculture - TRAINING COURSES CATALOGUE FOR 2015/2016 -

-

Belgrade, 2016

TRAINING COURSES CATALOGUE FOR 2015/2016

Editor

Professor Snežana Janković, Ph.D.

Expert team of the Institute for Science Application in Agriculture

Professor Snežana Janković, Ph.D., Slavica Čolić, Ph.D., Nataša Tolimir, Ph.D., Sladjan Stanković, Ph.D., Janja Kuzevski, Ph.D., Rade Jovanović, Ph.D., Željko Novaković, Ph.D., Dragan Rahović, Ph.D., Rada Beskorovajni, Ph.D., Vedran Tomić, master, Marijana Maslovarić, BSc, Robert Radišić, BSc, Ivana Bakić, BSc, Nikola Popović, master BSc., Nikola Ljiljanić, master manager, Ana Kovačević, BSc, Jagoš Milojković, BSc.

Publisher

Institute for Science Application in Agriculture, Belgrade

Translation / proof reading

Aleksandra Bočarov Stančić, Ph.D., Ivana Stanimirović i Bogdan Vujović

Press

Grafika Galeb, Niš

Copy: 200

Belgrade, 2016

This catalogue is a result of the

TEMPUS project

“Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link with
Society” (CaSA)

**544072-TEMPUS-1-2013-1-RS-
TEMPUS-SMHES (2013 – 4604/001 –
001)**

CIP - Каталогизacija у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

377:631-051(083.97)

КАТАЛОГ едукација 2015/2016. године / [уредник Снежана Јанковић]. -
Београд : Институт за примену науке у пољопривреди, 2016 (Ниш : Графика
Галеб). - [67], 63 стр. ; 30 см

"Овај каталог је резултат TEMPUS пројекта 'Изградња капацитета српског
образовања у области пољопривреде ради повезивања са друштвом' (CaSA)
544072-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUSSMHES (2013 - 4604/001 - 001). - Насл.
стр. приштампаног енгл. превода: Training Courses Catalogue for 2015/2016.
- Тираж 200.

ISBN 978-86-81689-34-9

1. Јанковић, Снежана [уредник]

а) Пољопривредни радници - Стручно усавршавање - Програми
COBISS.SR-ID 227310604

Project coordinator:

University of Belgrade, Faculty of Agriculture

WP6 coordinator:

Institute for Science Application in Agriculture

WP6 Improvement of Competences of Experts in
Extension Services

6.1. Training of Agronomists in Extension Services in
Using E-learning Platform

6.2. Training of Agronomists in Extension Services in
Communication and Project
Proposals Preparation Skills

This has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

The training courses for professional development of the advisors from the Agricultural Advisory Service of the Republic of Serbia, developed as part of the CaSA project (WP4), have been carried out by the Institute for Science Application in Agriculture in collaboration with project partners (WP6 and WP7), by training the advisors from:

1. Agricultural Advisory Service Niš;
2. Agricultural Advisory Service Valjevo;
3. Agricultural Advisory Service Vranje;
4. Agricultural Advisory Service Kraljevo;
5. Agricultural Advisory Service Jagodina;
6. Agricultural Advisory Service Mladenovac;
7. Agricultural Advisory Service Kosovska Mitrovica;
8. Agricultural Advisory Service Kragujevac;
9. Agricultural Advisory Service Kruševac;
10. Agricultural Advisory Service Leskovac;
11. Agricultural Advisory Service Užice;
12. Agricultural Advisory Service Negotin;
13. Agricultural Advisory Service Novi Pazar;
14. Agricultural Advisory Service Čačak;
15. Agricultural Advisory Service Pirot;
16. Agricultural Advisory Service Smederevo;
17. Agricultural Advisory Service Požarevac;
18. Agricultural Advisory Service Šabac;
19. Agricultural Advisory Service Zaječar;
20. Agricultural Advisory Service Prokuplje;
21. Agricultural Advisory Service Knjaževac;
22. Agricultural Advisory Service Loznica;
23. Agricultural Advisory Service Padinska Skela;
24. Agricultural Advisory Service Subotica;
25. Agricultural Advisory Service Bačka Topola;
26. Agricultural Advisory Service Senta;
27. Agricultural Advisory Service Sombor;
28. Agricultural Advisory Service Vrbas;
29. Agricultural Advisory Service Novi Sad;
30. Agricultural Advisory Service Ruma;
31. Agricultural Advisory Service Sremska Mitrovica;
32. Agricultural Advisory Service Kikinda;
33. Agricultural Advisory Service Zrenjanin;
34. Agricultural Advisory Service Vršac;
35. Agricultural Advisory Service Pančevo;
36. Oenological Station, Vršac;

E-learning courses for agricultural advisors, as well as Training courses catalogue for 2015/2016, will also be placed on the National Repository for Agricultural Education (NaRA) at <http://arhiva.nara.ac.rs>.

INSTITUTE FOR SCIENCE APPLICATION IN AGRICULTURE

The authorised organization for training and perfecting of agricultural advisors and agricultural producers

Since 2010, the Institute for Science Application in Agriculture as the organization authorised by the Ministry of Agriculture and Environmental Protection of the Republic of Serbia has been providing continuous training of advisors from PSSS, in order to improve their knowledge and skills in the field of agriculture.

These continuous training courses substantially contribute to the transfer of knowledge and information from advisors to agricultural producers, being carried out to strengthen the competitiveness of agricultural production and increase the quality of agricultural products.

Besides agricultural advisors, the trainees are also producers associations, local government, rural development centres, NGOs and other subjects interested in acquiring and improving their knowledge.

The trainees receive the Certificate of Training/Education Completion issued by the Institute for Science Application in Agriculture, and this certification is necessary for getting the License for Advisory Work.

The training programme is designed based on the need assessment of agricultural advisors and producers as well as on priorities of agriculture and rural development in the Republic of Serbia.

The training programmes have been implemented with the help of the funding from the Ministry of Agriculture and Environmental Protection of the Republic of Serbia, as well as through the participation of partner organisations (Institute of Field and Vegetable Crops from Novi Sad, GIZ, SDC), USDA technical assistance, project collaboration (TEMPUS, IPA, FADN).

The Institute organises 10 to 20 modules per year. From 2010 to 2016, the Institute carried out 54 modules and 3 workshops, as well as 8 seminars of the Agricultural Advisory Service of the Republic of Serbia. All modules were approved by the Expert Council on Advisory Work and Applied Research of the Ministry of Agriculture and Environmental Protection of the Republic of Serbia.

During 2015 and 2016, the Institute with its partners from the TEMPUS project (544072-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUS-SMHES (2013-4604 / 001-001) “Building Capacity of Serbian Agricultural Education to Link with Society (CaSA)” developed and implemented 10 modules. Their special contribution is reflected in the development of modules for distance learning (“e-learning”), aimed to build the capacity of PSSS and the capacity of agricultural education in the Republic of Serbia through modern means of learning.

The training courses cover all areas of agricultural production (animal husbandry, field and vegetable crop production, fruit production and viticulture, plant protection, food technology, agricultural economics), as well as production management, EU standards and regulations, rural tourism, rural development, agricultural policy measures and training of advisors on advisory techniques and skills.

The task of these training courses is to enable:

1. Modernisation of knowledge, i.e. innovation of knowledge on new and modern production technologies,
2. Extension of knowledge from the areas not covered by regular schooling, and
3. Acquiring of applied knowledge - mastering advisory skills.

The training courses are carried out through different types of training: classroom lectures, practical training, distance learning (e-learning) and combined thematic lectures and distance learning (blended).

To ensure the quality and practical use of training courses, the Institute carries out the courses in collaboration with prominent experts, in groups with a limited number of trainees. In all the courses the trainees have direct contact with the trainer, take part in discussions and can have answers on their questions.

The Institute posts the PowerPoint presentations from all the implemented courses on the internet portal of the Agricultural Advisory Service to be available for the advisors from PSSS, agricultural producers and other interested subjects. Moreover, as the training courses are supported with educational materials in the form of flyers, manuals, brochures, leaflets and online applications on the PSSS portal (www.psss.rs).

In the previous decades, the Institute for Science Application in Agriculture through its work on training courses and applied research has greatly contributed to the transfer of scientific achievements from all areas of agriculture, mainly to the Agricultural Advisory Service (PSSS) and agricultural producers. The expert team from the Institute consists of prominent experts in the most important areas of agriculture, who can use their knowledge to meet the demands of multidisciplinary projects from modern agriculture.

We have made this catalogue to present part of the educational programmes we organise that can be useful for your future professional development.

Table of Contents

MODULES IN 2015

Axis 1: Modernisation of knowledge – innovation of knowledge on new and modern production technologies

Preserving Soil Quality Measures	8
Farm Animals Welfare	10
Measures for Preserving Soil Quality in Orchards and Vineyards	12
Integrated Protection Systems when Growing Vegetables in Protected and Semi-protected Structures	14

Axis 2: Extension of knowledge from the areas not covered by regular schooling

Rural Development Policy in the EU and Serbia and Preparation for the Implementation of Rural Development Programmes (IPARD and NRDP)	16
Making Business Plans and Application Forms for Measures 1 and 7 of the IPARD II Programme	18

Axis 3: Acquiring of applied knowledge - mastering advisory skills

Generating Business Plans for Farms, Project Funding	20
Interpersonal Communication Between Advisors and Agricultural Producers	22
Training for the Use of the Software Tool Moodle LMS for E-learning and Distance Learning	24
Training for Project Proposal Preparation and Writing for EU, Bilateral and National Sources of Funding	26
Communication Skills in Working with Groups	28

MODULES IN 2016

Axis 1: Modernisation of knowledge – innovation of knowledge on new and modern production technologies

Soil in Organic and Conventional Systems of Field and Vegetable	
Crop Production	32
Beekeeping Technology	34
Harvest and Storage of Fruits	36
Invasive Pest Species – Their Introduction, Spreading and Environmental Impacts	38
Sustainable Use of Plant Protection Products	40
Developing a Business Idea	42
Production of Quality Forage from Perennial Legumes	44

Axis 2: Extension of knowledge from the areas not covered by regular schooling

Biogas Plant as a Possible Additional Source of Income for Agricultural Producers - Evaluation of the Potential and Initial Development of the Projects	46
Agro Biomass Potential for Costs Reduction of Energy Production in Farms - Technical Aspects and Financial Parameters	48
Marketing and Export of Agricultural and Food Products	50
Behavioural Disorders and Health of Cattle	52
Fruit Brandy Production	54

Axis 3: Acquiring of applied knowledge - mastering advisory skills

Preparation for the Implementation of the IPARD II Programme for 2014-2020, and NRDP for 2015-2020 - Providing Advisors with Skills Necessary for the Activities related with the Implementation of the IPARD II Programme for 2014-2020, and NRDP for 2015-2020	56
Communications for Regional Rural Development	58
Project Management in Agriculture	60
Pilot Survey on Orchards	62

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Institute of Field and
Vegetable Crops, Novi Sad,
Serbia

MODULE TITLE:	Preserving Soil Quality Measures
MODULE TYPE:	A thematic classroom lecture
RATIONALE:	
<p>For the implementation of the modern concept of sustainable agriculture, which is a precondition for the use of pre-accession EU funding and the improvement and development of modern agriculture, particular important is to continuously educate advisors on new findings that keep the environment.</p> <p>Rational use of natural resources is one of the factors of sustainable agricultural production, together with measures for the protection and improvement of the environment. Soil is a natural resource that is very slowly formed. It is constantly changing under the influence of atmospheric and biological factors, and in the process of agricultural production soil is often very quickly damaged and destroyed or degraded. The task of modern agricultural production is not only to preserve soil and prevent its further degradation, but also to improve its quality.</p> <p>In order to use soil more efficiently and conserve it as a natural resource, at the request of advisors from PSSS (as the analysis of the carried-out survey shows) to learn about new research in this area, this module will cover some of the aforementioned issues related to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Control of soil fertility and the use of nitrogen fertilisers in crop production. Not only does this measure protect soil from degradation, but it also prevents pollution of water, plants, human and animal food; • The impact of copper-based pesticides on degradation and land pollution; • Measures for increasing the fertility of acidic soil. 	
TARGET GROUP:	Crop production advisors
RESULTS:	
<p>The trainees will upgrade their knowledge on modern methods of soil fertility control and the use of nitrogen fertilisers in crop production. Moreover, they will upgrade the knowledge on increasing the fertility of acidic soil, based on the results of the research carried out at the Institute of Field and Vegetable Crops in Novi Sad. The trainees will learn about the influence of copper-based pesticides on production characteristics of soil, and ways to prevent further pollution of soil.</p> <p>This course will help the trainees (advisors) to transfer knowledge to producers and other subjects on modern principles of crop production based on the conservation of natural resources, in this case - soil.</p>	
CONTENT:	
<p>1. Calcification – a measure of soil reparation:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The importance of improving the fertility of soil; • The method of sampling soil for testing; • Soil acidity - pH values in Serbia; • The optimum pH for a particular crop; 	

<ul style="list-style-type: none"> • The necessary amounts of liming material; • Types of liming material; • The mode of application of liming material; • The influence of liming on chemical properties of acidic soil; • An increase in yields on limed soil; • A justification for liming. <p>2. <i>N-min</i> for a rational application of nitrogen fertilisers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The need for determining easily available nitrogen in the soil; • Methods for determining easily available nitrogen; • <i>N-min</i> method - the beginnings of its application, development and the modern concept; • Results of its 30-year implementation in Serbia; • Experiences from practice. <p>3. Applying microbiological fertilisers to keep the quality of soil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The diversity of microorganisms in soil and factors that affect their abundance and activity; • The role and importance of microorganisms in keeping the quality of soil; • The use of microorganisms in plant production. <p>4. Soil pollution due to the excessive use of copper-based fungicides:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The history of using Bordeaux mixture and copper-based fungicides; • The concentration of copper in soil; • The maximum allowed concentration (MAC) of copper in soil; • The concentration of copper in agricultural soil as a result of using copper-based pesticides in the world and in our country; • The accessibility of copper and mode of its binding in soil; • Negative consequences of copper pollution on soil as a result of the use of copper-based pesticides; • Precautions for handling copper-based pesticides; • Preventive measures for keeping soil from copper pollution that comes as a result of the excessive use of copper-based fungicides. 	
METHOD:	Interactive training. Working in groups. The trainers are expected to share experiences from their practical work/research.
DURATION:	1 day in the classroom
LOCATION:	Zlatibor
TRAINERS / EDUCATORS:	Milutin Đokić, B.Sc., Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad, Vladimir Aćin, M.Sc., Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad, Jelena Marinković, Ph.D., Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad, Jordana Ninkov, Ph.D., Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Farm Animal Welfare
MODULE TYPE:	A thematic classroom lecture.
RATIONALE:	
<p>Animal welfare is the achieved level of adaptability of farm animals, being in full mental and physical health, to specific conditions that enable the necessary quality of their life. Nowadays, the world and the European Union are giving a great importance to the way people treat animals, regardless of their purpose, type, breed and category, so animal welfare is being given an increasing importance in our country, too. Given that animal welfare is one of the necessary conditions for supporting animal husbandry, advisors must be trained in order to acquire/increase their knowledge on such an important area.</p> <p>In this regard, it is important to implement into practical work new, primarily professional but also scientific knowledge and experiences on farm animal welfare, regarding the most important principles of animal welfare, including human and ethically acceptable approach to animals, necessary legislations and animal management during the production process on farms. In the professional sense, this course will allow all the trainees to get acquainted with the key premises of implementing animal welfare into practice, including the nature of animal behaviour, so that they could recognise changes in behaviour and disorders on time. Moreover, the trainees will learn about the appropriate breeding procedures, necessary conditions for housing, keeping and using farm animals, in order to avoid technological diseases (technopathy) that come as a result of mishandling during the production cycle, when animals feel much pain, suffering and stress. In this regard, a special attention will be paid to the implementation of new technologies that help improving the environment to increase the welfare, with a focus on the ways and terms of use of farm animals.</p> <p>During the course, the trainees will be introduced with some modern findings, such as methods for assessing animal welfare based on scientifically established criteria, given that animal welfare is nowadays the subject of numerous studies in the world and in Serbia. The practical application of animal welfare is an important precondition for having sustainable animal husbandry, especially from the aspect of food safety and quality, and the use of pre-accession funds. In this regard, there is absolutely a real and justified need for training of advisors who are involved in the entire system of food production “from farm to fork”.</p>	
TARGET GROUP:	Animal husbandry advisors.
RESULTS:	
<p>The trainees will increase their knowledge on farm animal welfare from both theoretical and practical aspect, so that they could, for the purpose of expert monitoring and control and according to the existing legislation, independently assess the welfare of all species, breeds and categories of farm animals, sharing necessary knowledge and information to producers. In this regard, this course will enable the trainees to show producers the most important gaps in production management in terms of animal welfare. Hence, it is expected that the knowledge the advisors have acquired will enable them to give necessary recommendations to farm animal breeders and all the others who are interested in introducing new technological processes and knowledge in applying the principles of animal welfare.</p>	

CONTENT:

Thematic lectures on:

- The definitions and basic principles of protecting the welfare of farm animals;
- The natural behaviour of farm animals;
- The consequences of impaired welfare in terms of achieved compliance/non-compliance with the principles of welfare;
- Welfare and utility categories of farm animals;
- The assessment, goals and quality indicators of farm animal welfare;
- The assessment of welfare quality and the necessary conditions on cattle farms
- The assessment of welfare quality and the necessary conditions on farms of sheep and goats,
- The assessment of welfare quality and the necessary conditions on pig farms,
- The assessment of welfare quality and the necessary conditions on poultry farms,
- The importance of legislation on welfare in animal husbandry,
- Current problems related to farm animal welfare in the Republic of Serbia.

METHOD:

Presentations and working in groups.

DURATION:

1 day in the classroom

LOCATION:

Belgrade, IPN

**TRAINERS /
EDUCATORS:**

Professor Slavča Hristov, Ph.D., Faculty of Agriculture, Belgrade–Zemun,
Dušica Ostojić Andrić, Ph.D., Institute for Animal Husbandry, Belgrade–Zemun

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Measures for Preserving Soil Quality in Orchards and Vineyards
MODULE TYPE:	A thematic classroom lecture.
RATIONALE:	
<p>For the implementation of the modern concept of sustainable agriculture, which is a precondition for the use of pre-accession EU funding and the improvement and development of modern agriculture, particular important is to continuously educate advisors on new findings that keep the environment.</p> <p>Rational use of natural resources is one of the factors of sustainable agricultural production, together with measures for the protection and improvement of the environment. Soil is a natural resource that is very slowly formed. It is constantly changing under the influence of atmospheric and biological factors, and in the process of agricultural production soil is often very quickly damaged and destroyed or degraded. The task of modern agricultural production is not only to preserve soil and prevent its further degradation, but also to improve its quality.</p> <p>In order to use soil more efficiently and conserve it as a natural resource, at the request of advisors from PSSS (as the analysis of the carried-out survey shows) to learn about new research in this area, this module will cover some of the aforementioned issues related to:</p> <ul style="list-style-type: none">• Control of soil fertility and the use of nitrogen fertilisers in crop production. Not only does this measure protect soil from degradation, but it also prevents pollution of water, plants, human and animal food;• The impact of copper-based pesticides on degradation and land pollution;• Measures for increasing the fertility of acidic soil.	
TARGET GROUP:	Fruit production and viticulture advisors
RESULTS:	
<p>The trainees will upgrade their knowledge on modern methods of soil fertility control and the use of nitrogen fertilisers in crop production. Moreover, they will upgrade the knowledge on increasing the fertility of acidic soil, based on the results of the research carried out at the Institute of Field and Vegetable Crops in Novi Sad. The trainees will learn about the influence of copper-based pesticides on production characteristics of soil, and ways to prevent further pollution of soil.</p> <p>This course will help the trainees (advisors) to transfer knowledge to producers and other subjects on modern principles of crop production based on the conservation of natural resources, in this case - soil.</p>	
CONTENT:	
<ol style="list-style-type: none">1. <i>N-min</i> for a rational application of nitrogen fertilisers:<ul style="list-style-type: none">• The need for determining easily available nitrogen in the soil;• Methods for determining easily available nitrogen;• <i>N-min</i> method - the beginnings of its application, development and the modern concept;• Experiences from practice.	

2. The importance of improving the fertility of soil;
 - The method of sampling soil for testing;
 - Soil acidity - pH values in Serbia;
 - The optimum pH for a particular crop;
 - The necessary amounts of liming material;
 - Types of liming material;
 - The mode of application of liming material;
 - The influence of liming on chemical properties of acidic soil;
 - An increase in yields on limed soil;
 - A justification for liming.
3. Applying microbiological fertilisers to keep the quality of soil:
 - The diversity of microorganisms in soil and factors that affect their abundance and activity;
 - The role and importance of microorganisms in keeping the quality of soil;
 - The use of microorganisms in plant production.
4. Soil pollution due to the excessive use of copper-based fungicides:
 - The history of using Bordeaux mixture and copper-based fungicides;
 - The concentration of copper in soil;
 - The maximum allowed concentration (MAC) of copper in soil;
 - The concentration of copper in agricultural soil as a result of using copper-based pesticides in the world and in our country;
 - The accessibility of copper and mode of its binding in soil;
 - Negative consequences of copper pollution on soil as a result of the use of copper-based pesticides;
 - Precautions for handling copper-based pesticides;
 - Preventive measures for keeping soil from copper pollution that comes as a result of the excessive use of copper-based fungicides.

METHOD:	Interactive training. Working in groups. The trainers will share experiences from their practical work/research.
DURATION:	1 day in the classroom
LOCATION:	Belgrade, IPN
TRAINERS / EDUCATORS:	Professor Gorica Cvijanović, Ph.D., Faculty of Bio-farming, Bačka Topola, Jordana Ninkov, Ph.D., Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Integrated Protection Systems when Growing Vegetables in Protected and Semi-protected Structures
MODULE TYPE:	A thematic lecture and practical field training.
RATIONALE:	
<p>The growing importance of environmental standards and production and market requirements greatly affect the sustainability of agricultural production, and only trained specialists and producers can deal with them successfully. As a result of it, there has been a need to educate agricultural advisors on integrated systems of vegetable protection.</p> <p>Intensive crop production and plant protection face challenges on a daily basis, primarily the growing need for safe food production, legislation and standards. The previous training courses organised for advisors from PSSS have covered the most current topics of modern crop protection. The analysis of the survey conducted in 2014 in terms of what training courses advisors considered necessary for their advisory work with producers has shown that there is the need for training on vegetable production in the part related with integrated protection measures in protected and semi-protected structures. Vegetable production is a long-term and, above all, highly commercial business that can be a significant initiator of economic prosperity in rural areas. Vegetable production requires significant investments, return on which is only possible if the production (being previously protected) of appropriate quality and quantity can be sold in the market. Indoor vegetable production gives produce throughout the year; but it is necessary to have quality integrated production and protection. Considering this is significant production that can bring huge revenues, but also losses due to inadequate protection, it is of particular interest present to the advisors the latest measures for integrated protection of vegetables in protected and semi-protected structures. As part of this course, some practical field training is planned.</p>	
TARGET GROUP:	Plant protection advisors from 22 PSSS.
RESULTS:	
<p>The trainees will acquire and increase their knowledge on some modern approaches to the integral protection of the most important types of vegetables in protected and semi-protected structures, preventive measures for control of diseases and pests, maintaining good phytosanitary status of soil and substrates in greenhouses, problems of (in)adequate pesticide application in combination with biological control measures, and some concrete procedures for integrating growing technologies with crop protection systems for certain models of production.</p>	
CONTENT:	
Field training:	
<ul style="list-style-type: none">• General part: Modern systems, facilities and equipment for growing vegetable in different models of production, from the aspect of applying integrated plant protection;• The most important problems in the protection of vegetables in protected and semi-protected	

structures;

- Preventive and phytosanitary measures in protected and semi-protected structures;
- Modern methods to control environmental factors in preventing diseases and pests;
- Measures for seeds and seedlings protection for the vegetables production;
- Vegetable production and protection technology;
- Integrated management and good agricultural practice;
- Pesticide and non-pesticide measures to protect vegetables, biological measures of control.

Practical field work:

- Maintaining a good phytosanitary condition of soil and substrate: control of potential weed coverage, soil pathogen inoculum and a reproductive potential of soil pests;
- The application of beneficial microorganisms, phytophagous and bio-stimulants in the concept of induced systemic resistance;
- Control of microclimate in greenhouses in order to prevent the conditions that cause pathogenic infection;
- New methods of applying conventional pesticides and bio-pesticides,
- Harmful insect monitoring;
- Measures of biological protection and monitoring of the population of predators,
- The integration of knowledge and skills of modern growing technologies with knowledge and skills of an advanced concept of plant protection in a concrete model of production on soil and substrates.

METHOD:	Presentation, working in group, and field work.
DURATION:	1 day (combined classroom and field work).
LOCATION:	Belgrade, Zemun, “Zeleni hit” experimental field.
TRAINERS / EDUCATORS:	Professor Nebojša Momirović, Ph.D., Faculty of Agriculture, Belgrade-Zemun.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Rural Development Policy in the EU and Serbia and Preparation for the Implementation of Rural Development Programmes (IPARD and NRDP)
MODULE TYPE:	Thematic lectures and practical work
RATIONALE:	
<p>The annual training programme for advisors from the Agricultural Advisory Service has been primarily made on the basis of needs and priorities of agriculture and rural development in the Republic of Serbia. The Ministry of Agriculture and Environmental Protection (hereinafter: the Ministry) prepared the IPARD II programme for 2014-2020, which was in December 2014 recommended by the European IPA Committee to the European Commission for getting a formal approval. In this way, the Republic of Serbia was given the opportunity to start the process of the accreditation of structures for the implementation of the programme and the use of EU pre-accession funding for rural development.</p> <p>Moreover, the Ministry has made NRDP for the new programming period 2015-2020 that is compatible with the IPARD programme. Given that advisors do not know enough about the EU Common Agricultural Policy, especially about the EU rural development policy in the new programming period, the IPARD II programme for 2014-2020 and requirements for its implementation, which is a future priority of the Ministry, and since advisors are foreseen as partners in the implementation of the IPARD programme, there is a need for their training. In addition, the Ministry has made the National Rural Development Programme (NRDP) for the new programming period 2015-2020 that is compatible with the IPARD programme and which advisors should be acquainted with.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors from 22 PSSS.
RESULTS:	
<p>The trainees will acquire knowledge and improve their advisory skills in order to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provide market information and other necessary information to agricultural producers; • Help producers to fill in the application forms for NRDP and IPARD programmes and to register their farms; • Provide support in preparing projects and generating business plans in the field of agriculture and rural development (business plans for applying for a loan from a commercial bank or applying for NRDP and IPARD funding); • Provide support and help in collecting the necessary documents for applying for funding (permits, necessary conditions, approvals, certificates, etc.); • Provide the assistance in the implementation, i.e. carrying out the support. 	
CONTENT:	
<ul style="list-style-type: none"> • The concept guidelines for the EU rural development policy; • Rural development policies in Serbia, • IPARD II programme for 2014-2020: measures, beneficiaries, general and special conditions of 	

	<p>eligibility, eligible costs, necessary documents and their provision, reaching standards at the beginning or at the end of the investment;</p> <ul style="list-style-type: none"> • IPARD II programme for 2014-2020: application forms and business plans; • NRDP for 2015-2020: measures, beneficiaries, general and special conditions of eligibility, eligible costs, necessary documents and their provision, reaching standards at the beginning or at the end of the investment; • NRDP for 2015-2020: application forms and business plans.
METHOD:	Presentations, working in group, and practical work with the use of manuals, brochures, user guides and flyers.
DURATION:	1 day in the classroom
LOCATION:	Belgrade
TRAINERS / EDUCATORS:	<p>Aleksandar Bogunović, Ministry of Agriculture and Environmental Protection, Rural Development Department;</p> <p>Dragan Mirković, Ministry of Agriculture and Environmental Protection, Assistant Minister of Agriculture and Environmental Protection,</p> <p>Nataša Tolimir, Ph.D., Institute for Science Application in Agriculture</p> <p>Slađan Stanković, Ph.D., Institute for Science Application in Agriculture</p>

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Making Business Plans and Application Forms for Measures 1 and 7 of the IPARD II Programme
MODULE TYPE:	Thematic lectures and practical work
RATIONALE:	
<p>The annual training programme for advisors from the Agricultural Advisory Service has been primarily made on the basis of needs and priorities of agriculture and rural development in the Republic of Serbia. The Ministry of Agriculture and Environmental Protection (hereinafter: the Ministry) prepared the IPARD II programme for 2014-2020, which was adopted by the European Commission on 20th January 2015. In this way, the Republic of Serbia was given the opportunity to start the process of the accreditation of structures for the implementation of the programme and the use of EU pre-accession funding for rural development. Moreover, the Ministry has made NRDP for the new programming period 2015-2020 that is compatible with the IPARD programme. In the previous period, during the first module, advisors had the opportunity to acquire enough knowledge on the EU Common Agricultural Policy and especially on the EU rural development policy in the new programming period, as well as on the structure of the IPARD II programme and the requirements for its implementation. Considering that advisors are foreseen as partners in the implementation of the IPARD programme, it is necessary to continue with their training on providing practical assistance to potential beneficiaries when it comes to preparing the necessary documents and business plans, in accordance with the requirements of the IPARD programme, and filling in the application forms. This module is an introductory course on the process of making a request for using IPARD funding, which will be later (on the following modules) elaborated through training courses on providing services and support for the implementation of investments according to all the specificities and requirements of the IPARD programme. For the purposes of the course, the trainers will prepare models and possible scenarios based on the experiences and good practices from countries that have had the opportunity to use pre-accession EU funding for rural development.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors.
RESULTS:	
<p>The trainees will acquire knowledge and improve their advisory skills in order to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provide market information and other necessary information to agricultural producers; • Help producers to fill in the application forms for IPARD; • Provide support in preparing projects and generating business plans in the field of agriculture and rural development (making business plans for applying for IPARD funding), • Provide support and help in collecting the necessary documents for applying for funding (permits, necessary conditions, approvals, certificates, etc.); 	
CONTENT:	
<ul style="list-style-type: none"> • Basic requirements for the user of the IPARD programme; 	

- IPARD II programme for 2014-2020: eligible costs, necessary documents and their provision, reaching standards at the beginning or at the end of the investment;
- IPARD II programme for 2014-2020: a simulation of filling in the application forms and business plans by using the prepared scenarios - practical work in groups,
- Presenting the results with discussion, improving the quality of working documents.

METHOD:	Presentations, working in a group and practical work with the use of prepared models and flyers.
DURATION:	2 days in the classroom
LOCATION:	Belgrade
TRAINERS / EDUCATORS:	Aleksandar Bogunović, Ministry of Agriculture and Environmental Protection, Rural Development Department, Zoran Vasić, Ministry of Agriculture and Environmental Protection, Department of Agricultural Payments, Dimitar Vanev, Ph.D., twinning expert, Dražen Svečinjak, twinning expert.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Generating Business Plans for Farms, Project Funding
MODULE TYPE:	Thematic classroom lectures, having some concrete examples of different types of farm production.
RATIONALE:	
<p>The nature of advisory work in the Republic of Serbia is primarily aimed at improving farm production. Accounting record of the farm is not obligatory, so producers do not have a good insight into the results of their business, as well as into the implications of these results in the future. A business plan as a comprehensive overview is a summary of past, current and future activities of a business enterprise. Including all aspects of their business, it enables producers to analyse and plan their business in the future in a systematic way. A business plan also makes it easier to come to potential incentives (IPARD), lenders and financiers.</p> <p>The Regulation on Defining the Annual Programme for Developing Advisory Services in Agriculture for 2014 recognised the importance of business plans for improving the results agricultural work. However, only 10 of advisors decided to include the generation of business plans (34 plans in total) in their annual programme of activities. Given all this, it is important to educate advisors of PSSS on generating business plans, so that they could use this tool to help agricultural producers.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors (especially agricultural economists, advisors who took the training on farm management, advisors engaged in the FADN system and others).
RESULTS:	
<p>The advisors who attend this course will get an insight into the importance of generating business plans in agriculture and project financing. They will be introduced with all segments of farm business plans, depending on farm enterprise, and learn how to make business plan by themselves. At the end of the course, several common forms of business plans for farms with different enterprises will be generated and the advisors will be able to use them in their future work. Moreover, the advisors will be trained to generate business plans for both small farms that do not keep any accounting records, and for big farms where such records are kept. In addition, they will learn to analyse the results at the level of a specific farm.</p>	
CONTENT:	
<p>Business plans for farms with no record keeping (“small” farms):</p> <ul style="list-style-type: none"> • What to plan? How to plan? General observations from farms – a list and the selection of the cases; • The common methodology of planning – developing a plan from the farm project: duration, indicators to be included; activities (purchases, sales, quantity, price), human resources, equipment, funding issues; • The common methodology of planning – framework for summarising the results: a table for presenting the results (xls); • Working in groups on the examples; • Presenting the results of the group work; • A synthesis – mutual conclusions. 	

Business plans for farms with record keeping (“big” farms):

- What to plan? How to plan?
 - General observations about the plan: profitability, solvency, cash flows in the future;
 - General observations from farms – a list and the selection of the cases;
- The common methodology of planning
 - Developing a plan from the farm project: duration, indicators to be included;
 - Activities (purchases, sales, quantity, price), human resources, equipment, funding issues;
- The common methodology of planning – framework for summarising the results: a table for presenting the results (xls);
- Working in groups on the examples;
- Presenting the results of the group work;
- A synthesis – mutual conclusions;
- Project financing.

METHOD:	Presentations, working in groups.
DURATION:	2 days in the classroom
LOCATION:	Belgrade, IPN
TRAINERS / EDUCATORS:	Professor Zorica Vasiljević, Ph.D., Faculty of Agriculture, Belgrade-Zemun, Professor Bernard Del’homme, <i>Sciences Agro</i> , Bordeaux.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Interpersonal Communication Between Advisors and Agricultural Producers
MODULE TYPE:	Interactive work, presentations, exercises.
RATIONALE:	
<p>One of the aspects of knowledge transfer from advisors to agricultural producers is direct work on farms. During the formal schooling, agricultural advisors did not have the opportunity to master the skills and techniques of interpersonal communication, necessary for having high-quality communication with their target group – agricultural producers. As a result of the assessment of advisors’ needs and the work of advisors on farms, the need for improving the advisor - farmer relationship has been defined. Accordingly, the goal of this course is to improve advisory work and the ability of advisors to transfer their knowledge and messages to producers in a well-designed and efficient manner, as well as that the conveyed advice be accepted by the producers.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors of different specialities.
RESULTS:	
<p>The advisors will master communication techniques and skills with a clear impact on themselves and others – agricultural producers. At the same time, it will enable them to increase their self-awareness, to review their approach to work much better, and to be able to evaluate it critically.</p>	
CONTENT:	
<p>The techniques and methods of interpersonal communication between advisors and agricultural producers are necessary for advisors to:</p> <ul style="list-style-type: none">• Establish a better business relationship with agricultural producers;• Get the trust of agricultural producers;• Build a relationship on mutual trust;• Convince producers to accept their advice;• Come up with advice in a right way – acceptable to their target group;• Successfully establish communication with difficult people;• “Read between the lines” when it comes to messages they receive from agricultural producers;• Overcome barriers in the relations with producers; and• Achieve their goals on farms (both short and long-term goals).	
METHOD:	<p>The course will consist of both theoretical and practical part. In one part of the course the advisors should speak about all the problems they have with agricultural producers, and in the second part, after analysing the problems, some concrete proposals will be given – techniques and skills that the advisors should use to overcome these problems, have a better collaboration and improve their</p>

	advisory work.
DURATION:	1 day in the classroom
LOCATION:	Belgrade
TRAINERS / EDUCATORS:	Professor Darko Tadić, Ph. D., independent consultant

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

MODULE TITLE:	Training for the Use of the Software Tool Moodle LMS for E-learning and Distance Learning
MODULE TYPE:	Classroom lectures, practicing working in the Moodle application in the classroom and in an online environment.
RATIONALE:	
<p>The training course on the use of the Moodle LMS for e-learning and distance learning is based on the results of modern research in the field of educational technology and its complementary disciplines, such as: pedagogy, adult education, cognitive psychology and information and communication technologies. The course has been designed in line with didactic and methodological principles of teaching in an online environment. The course has been adapted to build the capacity of PSSS and improve the knowledge of advisors and agricultural producers. After this course, the trainees will acquire necessary competencies to participate in online courses, and perhaps to prepare some segments of training or advisory activities that will be implemented in an online environment.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors of different specialties.
RESULTS:	
<p>The trainees will acquire some basic knowledge on educational technologies, e-learning and distance learning, and they will be able to use a software solution – a learning management system – Moodle. It is one of the most widely used tools nowadays for organizing online courses that can also be used complementary with classroom teaching together with other Web 2.0 tools. Not only is this software free, but its great advantage is also that all its solutions are based on a modern learning theory of social constructivism.</p>	
CONTENT:	
<p>The content and outcomes</p> <p>The trainees will be informed about:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basic concepts in educational technology, e-learning, distance learning, open learning, the organisation of training in an electronic environment; • One of the models for efficient and comprehensive planning of an online training course; <p>The trainees will be introduced with and/or able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moderate online courses; • Use Moodle to organise resources and activities in an online environment; • Assess how different technologies can support different approaches to the training; • Assess how different technologies can support different types of interactions. <p>The trainees will acquire some basic knowledge and skills to use the various features of LMS Moodle, such as:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Management of courses and their basic settings; • Resources – sites, links, multimedia contents, such as pictures, audio, films; 	

- Activities – lessons, various types of forums, tests and questionnaires;
- Assessment and evaluation in an online environment.
- Other activities and tools - feedback information, questionnaires.

METHOD:	Presentations, exercises.
DURATION:	1 day in the classroom.
LOCATION:	Belgrade, IPN.
TRAINERS / EDUCATORS:	Miloš Bajčetić, Ph. D., independent consultant

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Training for Project Proposal Preparation and Writing for EU, Bilateral and National Sources of Funding
MODULE TYPE:	Thematic lectures and practical workshops (in a classroom equipped with a computer and the Internet access for each trainee).
RATIONALE:	
<p>In order to make advisors work as efficient as possible, to maximise the use of the available EU and other donors' funding, and to improve the quality of project results, it is necessary to master some theoretical knowledge and practical skills for the preparation and writing projects that meet the highest criteria of evaluators. In the following period of joining the European Union, it is expected to have a substantial increase in rural development funding, and with a new cycle of European financial programmes in 2014 a large number of new sources of funding for different areas will be available, which may be relevant for target groups. Given that such topics were not covered during formal schooling, there is a need to learn how to identify adequate sources of funding, understand the expectations of donors and master modern methods and techniques for the preparation and writing of projects in accordance with the highest evaluation criteria. We note that the European calls for grants are considered to be the biggest challenge due to their complex procedures and high competition, and require knowing the best practices and highest criteria for evaluation of proposals. The recent statements of the highest officials in Serbia have confirmed the results of studies that claim one of the state priorities is to strengthen the capacity of potential beneficiaries. This implies that advisors need training consisting of theoretical and practical work, with the aim to improve their ability to identify adequate sources of funding, prepare proposals designed in such a way to meet and exceed expectations of evaluators and also to improve the quality of project results.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors of different specialties
RESULTS:	
<p>The advisors will be able to identify most appropriate of all the available sources of funding that meet the needs of their target groups (individual producers or associations), to prepare themselves properly for upcoming calls and help others in the preparation of projects adjusted to the needs of their target group. At the same time, it will enhance their ability to meet the expectations of donors and improve the quality of the projects results by using some design methodologies that guarantee the viability and significant impact of projects. The advisors will be able to perform their advisory work better by using modern techniques and tools for project preparation, while the acquired knowledge will improve their advisory work.</p>	
CONTENT:	
<p>The techniques and methods of project preparation and writing, with examples/group exercises:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifying possible sources of funding; • Reviewing different sources of funding and developing the skills for identification of the existing or forthcoming calls; • Analysing the call and project design, 	

- Using appropriate methodological approaches for project cycle management, making a logical framework matrix or work packages depending on the requirements of the donor;
- Creating a documentary environment and adapting the application form in accordance with evaluation criteria;
- Creating a folder with the referent documents, analysing instructions and evaluation criteria;
- Techniques on how to impress the evaluators and answer their questions;
- Techniques for excellence in writing project proposals;
- How to understand the expectations of donors, provide evidence to evaluators, be consistent and respect the principle of cause and effect in all activities;
- Evaluating project proposals,
- Evaluating project proposals, which have implemented, learning the examples of good practice and typical mistakes

METHOD:	Presentations and exercises.
DURATION:	1 day in the classroom.
LOCATION:	Belgrade, IPN.
TRAINERS / EDUCATORS:	Boško Nektarijević, independent consultant

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

CaSA
Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union
Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

MODULE TITLE:	Communication Skills in Working with Groups
MODULE TYPE:	Thematic lectures and practical workshops (in a classroom equipped with a computer with the Internet access for each trainee).
RATIONALE:	
<p>In order to make work of the Agricultural Advisory Service as efficient as possible, to affect target groups to a much greater extent, it is necessary to master some techniques of effective personal and group communication; strategies and tactics of effective influence on others; analytical tools that enable us to identify quickly where mistakes in communication, resistance to changes or misunderstanding occur; how to convey messages clearly or to receive information; how to use misunderstandings and conflicts as resources during negotiations about different interests and attitudes; how to mobilise adaptive behaviour, i.e. to initiate activities of the target group. Given that research shows that over 60% conflicts are product of gaps or mistakes in communication, what advisors did not learn during their formal schooling, they need to acquire some advanced knowledge on effective communication.</p> <p>Making an impact on others requires knowing different analytical tools and techniques of communication. It is therefore necessary that advisors attend training that would consist of theoretical and practical work, with the aim to improve the capacity of advisors to convey information and knowledge effectively and to increase their impact on target groups.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors of different specialties.
RESULTS:	
<p>The advisors will be able to quickly analyse personality types and cultural values of individuals and groups in order to understand better the reasons for resistance and conflicts, and therefore to adapt communication to the needs of the target group – individuals or groups. The advisors will expend a set of techniques and methods used to influence, mobilise and initiate the adaptive behaviour, i.e. activities of the target group, and they will master the skills to effectively implement their influence. The advisors will be able to perform their advisory activities better, by using some modern methods of influence in communication in order to improve their advisory work.</p>	
CONTENT:	
<p>The techniques and methods of project preparation and writing, with examples/group exercises:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The basics of personal and group communication; • How to effectively convey the message, receive information and understand the needs of the audience, the theory of power and influence; • Effective communication with individuals and groups, different types of personalities and cultural values; • Analysing what and how different types of personalities and cultural groups respond to in communication; 	

- Strategies and techniques of influence, how to mobilise adaptive behaviour and activities;
- Influence techniques, how to use misunderstandings and conflicts as resources in order to start an adaptive behaviour (activities) and gain influence;
- Overcoming the resistance;
- Practical exercises with the trainees to identify and overcome resistance to changes with the interlocutors.

METHOD:	Presentations and exercises
DURATION:	1 day in the classroom
LOCATION:	Belgrade, IPN.
TRAINERS / EDUCATORS:	Boško Nektarijević, independent consultant

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

MODULES IN 2016

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Institute of Field and
Vegetable Crops, Novi Sad,
Serbia

MODULE TITLE:	Soil in Organic and Conventional Systems of Field and Vegetable Crop Production
MODULE TYPE:	Traditional: a thematic classroom lecture.
RATIONALE:	
<p>The Agricultural and Rural Development Strategy of the Republic of Serbia, in the context of sustainable agricultural development, defines the areas of action related to responsible soil management and the increase in the availability of land resources. The preservation and improvement of agricultural soil fertility is one of the priorities of the agricultural policy, while the principles and mechanisms of the action are directed towards the elimination of major threats to soil conservation, such as a permanent loss of soil, organic matter reduction, acidification, compaction, erosion, pollution, salinization, flooding and a loss of biodiversity.</p> <p>Accordingly, it is necessary to raise awareness of the importance of soil as a natural and non-renewable resource, and a fixed asset in crop production. Within this module, advisers from the Agricultural Advisory Service (PSSS) are going to acquire information about new researches on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Global threats and causes of soil degradation; • The concept of a sustainable use of soil; • Biodiversity of soil; • The application of new technologies in the field of mechanical processing and improvement of productive capacities of soil - soil hygiene; • Soil properties in organic and conventional systems of vegetable and forage crop production. <p>The module is aimed at improving advisory work, in order to increase the awareness of the importance of soil conservation and sustainable soil management.</p>	
TARGET GROUP:	Crop production advisors.
RESULTS:	
<p>The trainees will upgrade their knowledge with new information about threats of soil degradation and degradation itself in modern conditions of agricultural production, the concept of sustainable use of soil, soil hygiene (as a prerequisite for economically justified agricultural production, in terms of applying new technologies in mechanical processing and improving the productive capacity of soil with the help of hygiene), properties of soil on which vegetables are grown on small plots, as well as about improving fodder production on different types of soil.</p> <p>This course will help the trainees to transfer knowledge to agricultural producers and other interested subjects on the modern concept of sustainable use of soil in crop production, based on the conservation of natural resources, in this case - soil.</p>	
CONTENT:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Raising awareness of the importance of soil; 2. Biodiversity of soil - harmful and beneficial insects; 	

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Applying new technologies in mechanical processing and improving the productive capacities of soil – soil hygiene; 4. Upgrading fodder production on different types of soil; 5. Growing vegetables on small plots.
METHOD:	Interactive training. Working in groups. The trainers will share experiences from their practice/research.
DURATION:	One day in the classroom
LOCATION:	Zlatibor, IPN Belgrade
TRAINERS / EDUCATORS:	<p>Gordana Ninkov, Ph.D., Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad, Michael Becker – project leader, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GZ) GmbH, Filip Franeta, Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad, Janko Cervenski, Ph.D., Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad, Sanja Vasiljevic, Ph.D., Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad.</p>

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union
Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

MODULE TITLE:	Beekeeping Technology
MODULE TYPE:	Traditional: a thematic classroom lecture together with field training
RATIONALE:	
<p>According to the latest census, there are 665,022 bee hives in the Republic of Serbia, wherein data on the number of hives per farmer show that 60% of beekeepers have less than 20 bee hives, 30% from 20 to 50, about 7% have 50 bee hives and only 3% over 100 bee hives. In 2004, Serbia received the permission to export honey and bee products to the EU countries. Until 2008 Serbia has exported 300 tonnes of honey, while in 2012 it reached record numbers of 2,967 tonnes of exported honey. Higher prices for bee products and more possibility for their export have led to increased interest for this type of production. Compulsory labelling of bee colonies started in 2010, and subsidising the production in 2013. Advisors from Agricultural Advisory Service (PSSS) mostly have basic knowledge and experience in beekeeping production, while the interest of agricultural producers for this field is increasing. Accordingly, the goal of the training is to provide knowledge to the advisors from PSSS about beekeeping technology, bee colonies inspection, rules of conduct in the apiary required for the safe work with bees, which the trainees can later pass on to agricultural producers, future beekeepers.</p>	
TARGET GROUP:	Crop production, animal husbandry and fruit production advisors.
RESULTS:	
<p>The trainees will acquire/increase basic knowledge on beekeeping, regarding the role of bees in nature, and the way to obtain quality bee products. Moreover, they will be trained how to behave in the apiary and to use safety beekeeping equipment. They will receive the basic knowledge on the method for bee colonies inspection. After the training, the advisors will receive quality information and knowledge that will improve their advisory work.</p>	
CONTENT:	
<p>Day 1 – classroom:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The introduction - the importance of beekeeping; 2. Beekeeping supplies and equipment; 3. Bee pasture; 4. Use of honey bees in the pollination of cultivated plants; 5. A short summary of the work in the apiary during a year; 6. Bee products and their quality; 7. Basic bee diseases that significantly reduce the beekeeping production. <p>Day 2 is planned for practical work in the apiary and practical application of knowledge acquired during Day 1 of the course (Animal Husbandry group).</p>	

METHOD:	Interactive training. Working in groups. The trainers will share experiences from their practice/research.
DURATION:	One day in the classroom, and one day in the field.
LOCATION:	IPN, Belgrade/field work.
TRAINERS / EDUCATORS:	Professor Mica Mladenović, Ph.D., Faculty of Agriculture, Zemun, Belgrade. Ivan Pihler, Ph.D., Faculty of Agriculture, Novi Sad.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Harvest and Storage of Fruits
MODULE TYPE:	Traditional: a thematic classroom lecture together with field training.
RATIONALE:	
<p>The assessments of the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) show that over 30% of the agricultural production in the world is lost after harvest. As for fruit, which generally has shorter shelf life, losses are even greater, particularly for fresh berries and stone fruit.</p> <p>Fruit growing in Serbia is one of the branches of agriculture with the highest rise and a high proportion of the total export. However, except for apples, fruit storage technology has not been significantly improved, so post-harvest losses are still quite large. The training is designed so that the trainees, i.e. advisors from the Agricultural Advisory Service (PSSS), acquire knowledge of proper “handling” of fruits from the moment of harvest to the end consumer, in order to reduce losses.</p> <p>The training is aimed to improve advisory work in the respective area, through the acquisition of knowledge on the preservation of fresh fruits, deciding about the time of harvest and regime of keeping fruits, as well as about the recognition of symptoms of the most important physiological and parasitic diseases, which can be afterwards passed on to agricultural producers and directly and practically applied.</p>	
TARGET GROUP:	Fruit production advisors.
RESULTS:	
<p>Large part of the produced fruit decay from the moment of harvest to reaching the end consumer. The reasons for this are often simple and easy to solve. The expected result of the training is a higher share of fresh fruit in the market, better quality of fruit after harvest and less deterioration of fruit, which comes at the expense of direct producers.</p>	
CONTENT:	
<p>Day 1 - theoretical lectures in the classroom:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Introductory remarks, the structure and composition of fruit, respiration, climacteric and non-climacteric fruit species; 2. Changes in fruit during maturation, physiological and technological maturity; 3. Methods for determining the right moment for harvest; 4. Harvest and post-harvest handling of fruits; 5. The technology of storage, packaging materials and packaging of fruit; 6. Physiological disorders of apple fruits; 7. Physiological and parasitic diseases of apples and other fruit; 8. Recommendations for harvesting and storage of certain types of fruit. <p>Day 2, a visit to a cold store and an orchard (one commercial cold store and one orchard in Srem or South Bačka). The aim of the visit: introducing the trainees with a modern cold store and procedures of receiving, storing, sorting and packaging fruits; acquainting the trainees with the critical points in an orchard that are</p>	

crucial for the quality of the fruits during and after storage.	
METHOD:	Interactive training. Working in groups. The trainers will share experiences from their practice/research.
DURATION:	One day in the classroom, and one day in the field.
LOCATION:	IPN, Belgrade
TRAINERS / EDUCATORS:	Nenad Magazin, Ph.D., Faculty of Agriculture, Novi Sad, Dragan Rahović, Ph.D., IPN.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

MODULE TITLE:	Invasive Pest Species – Their Introduction, Spreading and Environmental Impacts
MODULE TYPE:	Mixed (blended) – a thematic classroom lecture and an e-learning lecture.
RATIONALE:	
<p>The purpose of the training is to teach the trainees about invasive pest species as completely new and unknown members of the ecosystem, and their impact on native flora and fauna, models and risks of introduction of new species and applying of this knowledge in practical daily work.</p> <p>The training aims to make advisors:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acquire knowledge on terrestrial and aquatic invasive species; • Understand the ways of introducing such species and the models of their spreading; • Master the ways of inventorying and control measures of their presence; • Understand their impact on the habitat and indigenous flora and fauna; • Master the use of GIS; • Acquire knowledge on the proper use of new technical terms. 	
TARGET GROUP:	Plant protection advisors.
RESULTS:	
Acquiring and improving the knowledge on invasive pest species of different ecosystems, ways to monitor their occurrence and spreading, mastering the terminology.	
CONTENT:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Invasive insect species; 2. Invasive aquatic species; 3. Invasive weed species; 4. Strategies for monitoring and control of their occurrence and spreading; 5. Impacts on the quality of habitats and ecosystems; 6. The application of GIS; 7. Adequate use of new terms in the Serbian language. <p>The access to this module is possible via link to the Moodle platform, where the trainees have to register and fill in the entry questionnaire.</p> <p>On-line supplementary materials and testing will be available for a certain time only, during which the trainees will be able to use the offered content and topics individually and/or collectively, and test their knowledge.</p> <p>The trainees have 45 minutes to complete the final test and they only have one shot to do so. It is considered that the course is successfully completed if there is $\geq 60\%$ of correct answers</p>	

METHOD:	Thematic lectures, presentations, working in group, interactive work, on-line, e-learning.
DURATION:	One day in the classroom, one group, additional online learning and on-line testing.
LOCATION:	Belgrade, IPN
TRAINERS / EDUCATORS:	Snežana Tanasković, Ph.D., Goran Marković, Dalibor Tomić, Jelena Mladenović, Dušan Marković, Milevica Bojović, Faculty of Agriculture, Čačak, Slađan Stanković, Ph.D., IPN, Belgrade.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Sustainable Use of Plant Protection Products
MODULE TYPE:	A thematic classroom lecture and practical part.
RATIONALE:	
<p>The training will allow advisors to enhance their knowledge on the use of plant protection products in order to reduce the risks and impact of pesticides on human and animal health and the environment. On the one hand, the requirements for the production of safe food and feed products, protection of human and animal health, and environmental protection are becoming stricter, while on the other hand, modern production still cannot be imagined without the use of plant protection products. Pesticides are one of the most important ways to protect plants and plant products from pests and improve agricultural production. However, plant protection products may also have some undesirable effects on plant production, since their use may involve risks and hazards to people, animals and the environment, especially if they are placed on the market without prior official testing, assessments and approval or if they are incorrectly applied. Key measures for achieving sustainable use of plant protection products are: to train all subjects in the life cycle of pesticides, from the distribution to application, to introduce an integrated approach to pest management, to establish measures for the safe handling of pesticides (for storage, dilution, mixing, cleaning of the pesticide application equipment and devices, disposing prepared mixture remained in the tank, disposing empty packaging and product residues), to use proper application devices and to control them in regular intervals, to reduce or completely ban the application of plant protection products in certain specific areas (such as protected areas or general public areas - parks, playgrounds, etc.), to ban certain application techniques, to reduce exposure of water surfaces to pesticide drifting, pouring and draining (special measures of protection of the water environment and drinking water), to have integrated pest management, to inform people and raise public awareness about risks and impact of plant protection products.</p>	
TARGET GROUP:	Plant protection advisors from 22 PSSS 2 groups: 22 trainees per group, 44 trainees in total
RESULTS:	
<p>The purpose of the training is to reduce the risks and impacts of plant protection products on human and animal health and the environment, as well as to encourage the introduction and development of integrated pest management and alternative approaches or techniques in order to reduce the application of plant protection products. The trainees will be educated on the most important issues, such as: 1) national and EU regulations on plant health and plant protection products, 2) hazards, risks and risk reduction measures of the impact of plant protection products on human health and the environment, 3) goals and the principles of integrated pest management and 4) devices for the application of plant protection products. It is planned to have educational material for the advisors during the training and to create clear and concise information and messages for producers. In order to promote organic farming in Serbia, the trainees will help producers and other subjects to define the time of application of plant protection products based on pest monitoring, and to choose and apply products, i.e. to help them introduce modern principles in plant protection. The trainees will have the opportunity to exchange experience with a foreign expert for integrated pest management regarding this field, as well as regarding the implementation of sustainable use of plant protection products in one of the EU member states.</p>	
CONTENT:	
<p>The content of the module includes the following: National and EU regulations on plant protection products and their application, including keeping records of</p>	

every application of a plant protection product in line with relevant regulations, and introducing comparative assessments at the user level (in a given situation, how to choose of all approved plant protection products an appropriate one, with the smallest effects on human health, non-target organisms and the environment);

Dangers and risks for humans related to the application of plant protection products (risks for operators, residents, other people present, workers who enter the treated area or those who handle treated products, consumers; factors that increase risk, such as smoking; symptoms of pesticide poisoning and first aid measures; measures for reducing the risks to people, health surveillance and reports of any incidents or potential incidents), emergency measures for human health protection in case of accidental spillage and contamination;

Threats to the environment related with the application of plant protection products (risks for non-target plants, beneficial insects, wildlife, biodiversity and the environment in general, measures for reducing the risks to non-target organisms and the environment, paying special attention in protected areas, emergency measures for protection of the environment, including water resources, in case of accidental spillage and contamination or extreme weather conditions, which can consequently lead to pesticide rinsing);

Measures for minimizing risks to people, non-target organisms and the environment: safety methods during storage, handling and mixing pesticides, and disposing empty containers, other contaminated materials and surplus pesticides (including mixtures in tanks), in a concentrated or diluted form; recommended ways to control the exposure of the operator (personal protective equipment);

The terms of strategies and techniques for integrated pest management, integrated production of crops/plantations, organic farming principles, biological pest control methods, information about the general principles and specific guidelines for integrated pest management in crops/plantations or specific sectors;

The forecasting and reporting service in terms of integrated pest management: helping users of plant protection products to define the application time based on pest monitoring, and to select and apply plant protection products;

Procedures for preparing pesticide application equipment, including calibration, with minimal risks to people, non-target animal and plant species and the environment, including water resources;

Using and maintaining pesticides application equipment and specific application techniques (use of small volumes and nozzles to prevent skidding), objectives of having a technical check of the used sprayers, methods for improving treatment quality. Specific risks related to the use of equipment for manual application of pesticides or a dorsal sprayer, and appropriate risk control measures.

METHOD:	Presentations, practical training, discussion.
DURATION:	3 days (1.5 days in the classroom, a half-day practical training course in the classroom using the PIS portal for getting information about the movement of pests, interpretation of field results, and the possibility of being in constant communication with regional forecasting centres, a half-day practical training course with the equipment and devices for the application of plant protection products).
LOCATION:	IPN, Belgrade, and practical training in the area of Belgrade.
TRAINERS EDUCATORS:	<p>/ Professor Biljana Antonijević, Ph.D., Faculty of Pharmacy, University of Belgrade, Professor Ivana Teodorović, Ph.D., Faculty of Sciences, University of Novi Sad, Miroslav Ivanović, Ph.D., SECPA Serbian Crop Protection Association, Serbia Professor Rajko Bugarin, Ph.D., Faculty of Agriculture, University of Novi Sad, Assistant professor Aleksandar Sedlar, Ph.D., Faculty of Agriculture, University of Novi Sad;</p> <p>Vladimir Višacki, M.Sc., Faculty of Agriculture, University of Novi Sad. Dragica Janković, PhD, Pest Forecasting and Reporting Service of Vojvodina Snežana Savčić Petrić, Ministry of Agriculture and Environmental Protection, Plant Protection Directorate.</p>

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Developing a Business Idea
MODULE TYPE:	A thematic classroom lecture.
RATIONALE:	
<p>Given the Strategy of Agriculture and Rural Development of the Republic of Serbia (2014-2024) and the need to respect the principles of sustainable development, as well as a new role that agriculture plays in the economy and society, agriculture is a key resource in development of this region. However, there is often a lack of ideas or lack of their implementation, and both come as a result of ignorance of the process of management and inadequate planning, organizing, leadership and control, as well as restrictions that come when a product and not a value is created. The main task of the module is to systematise the knowledge of the trainees and emphasise the importance of proper set-up of business philosophy, based on creating value along with achieving a competitive advantage in order to have a viable and feasible business venture in agriculture.</p> <p>The main objectives of the module include the following: understanding of the concept of the business idea and its development, understanding and continuous analysing the impact of the elements in the business environment, understanding the difference between value creation and product creation, and understanding the concept and elements of a competitive advantage, as well as recognizing the importance of recording and managing basic mistakes while conducting the process of change.</p>	
TARGET GROUP:	Agricultural economics advisors from 22 PSSS. PSSS that do not have experts in agricultural economics should delegate max two representatives.
RESULTS:	
The trainees - advisors from PSSS, will be qualified to analyse the business environment, and identify opportunities and threats in the internal environment, based on which they will define a business idea that will result in the creation of value.	
CONTENT:	
<p>The content of the education will include the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Business philosophy (from the vision to the tasks), • The analysis of the environment (external and internal), • Creation of the value versus creation of the product in agriculture, • Achieving a competitive advantage in agriculture, • Mistakes that happen in conducting the process of change. 	
METHOD:	Interactive training. Working in groups. The trainers are expected to share the experience from their practical work/research.

DURATION:	One day in the classroom, one group.
LOCATION:	IPN, Belgrade
TRAINERS/ EDUCATORS:	The donor of the module, Casa Tempus Project, provides the trainers. Professor Vilmoš Tot, Ph.D., Faculty of Business Economics, <i>Educons</i> University.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Production of Quality Forage from Perennial Legumes
MODULE TYPE:	Distance learning –e-learning.
RATIONALE:	
<p>In order to intensify livestock production, the solution should be found in cultivation of high-yielding forage crops of good quality. Along with efforts to reduce energy consumption, environmental pollution and to intensify sustainable agriculture systems, one should consider a possibility of increasing the area under forage legumes. As nitrogen-fixing plants, forage legumes are minimally fertilized with nitrogen, whose remains are rinsed out of the soil causing ground water pollution. Perennial forage legumes give high yields of quality forage with high protein content. As a result, they can to a large extent replace expensive concentrate feeds. The purpose of this module is that agricultural advisors acquire new knowledge about the cultivation of perennial legumes and preparation of high-quality forage. This should lead to an increase in the areas under these crops, which would have a direct impact on improving sustainable agricultural production.</p>	
TARGET GROUP:	Crop production and animal husbandry advisors.
RESULTS:	
<p>Gaining new and expending the existing knowledge about the technology of perennial legumes cultivation and possibilities for achieving higher yields of good quality.</p> <p>Advisors will join the “forum” groups and link according to their interest for individual topics, in order to solve more efficiently some common dilemmas they come across in the field.</p> <p>It is also expected to have a positive result regarding giving the trainees some insight into the importance of cultivation of perennial legumes for increasing yields per unit area, yield quality and environmental protection, as well as a result regarding providing the trainees with knowledge on the ways to improve the cultivation of perennial forage legumes. Additionally, it is also expected to develop their competence for using online modules.</p>	
CONTENT:	
<p>The module will include new knowledge on the general principles of growing and utilising perennial legume crops (plants from the <i>Fabaceae</i> family). The trainees will expand their knowledge on the importance of these plants as a forage base in livestock production, ways and time of using appropriate agricultural measures, as well as the time and ways of using crops so that one could get the maximum quality of the feed.</p> <p>The module will include the following teaching units:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Introduction, • Perennial forage legumes, • Alfalfa, • Clover, • Birdsfoot trefoil, • Other perennial legumes, • Conservation of legumes. 	

The access to this module is enabled via the link to the Moodle platform, where the trainees first have to register, and then fill in the entry questionnaire.

The module is available for a certain period of time, during which the trainees will be able individually, and/or collectively, to use the offered content and topics and test their own knowledge.

The first activity will be to identify the existing level of knowledge and the existing practice of the agricultural advisors. Then, the trainees will be asked to learn the basic facts from a particular thematic unit. The activities will be carried out following the previous mentioned teaching units. Within each teaching unit the trainees will be provided with a book that covers some basic information that can otherwise be found in books. Moreover, the trainees will be provided with scientific papers with the latest research results in the given field, in the form of a document. Using the latest research results, the trainees will be able to improve their knowledge. Photos, video and other materials about new technologies will be given at the end of the session, in the form of a folder. Afterwards, the trainees will actively work on filling in questionnaires, doing assignments and solving problems composed based on the available facts according to the thematic unit. Successfully done assignments will lead to the next thematic unit, and this scenario repeats. The activities will take place according to the previously mentioned teaching units. After certain wider thematic units, trainees' knowledge will be tested with online tests.

The trainees have 45 minutes to complete the final test in only one shot. The course is considered successfully completed if there is $\geq 60\%$ of correct answers.

METHOD:	Distance learning –e-learning.
DURATION:	Online, 16 hours of work and 45 minutes for the final test.
LOCATION:	Online environment.
TRAINERS / EDUCATORS:	Dalibor Tomić, Faculty of Agronomy in Čačak, University of Kragujevac.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Development of a Sustainable
Bioenergy Market in Serbia

MODULE TITLE:	Biogas Plant as a Possible Additional Source of Income for Agricultural Producers - Evaluation of the Potential and Initial Development of the Projects
MODULE TYPE:	Thematic classroom lectures and practical work on calculations, exercise.
RATIONALE:	
<p>The programme "Development of the Sustainable Bioenergy Market in Serbia" has being implemented with the help of the KfW Bank (financial support) and GIZ (technical support). This programme is funded by the German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ) within the framework of the German Climate and Technology Initiative (DKTI). The main partner is the Ministry of Agriculture and Environmental Protection of the Republic of Serbia. The project aims to strengthen the capacity and create an environment for sustainable use of bio-energy in Serbia.</p> <p>There is a need in Serbia for using these resources, which would lead to an increase in the share of energy obtained from renewable sources, what is in line with the National Plan for the Use of Renewable Energy Sources of the Republic of Serbia.</p> <p>Serbia has unutilized potential for small biogas plants (50 kW capacity) on animal manure from pig and cattle farms.</p> <p>It is expected that after the Public discussion the Decree on the Criteria and Procedure for Qualification for the Status of the Privileged Producer, Temporary Privileged Producer and the Privileged Electricity Producer from Renewable Energy Sources will determine the amount of the incentive purchase price for biogas power plants, depending on the installed capacity of the plant, which will represent an increase compared to the effective Decree on Incentives for Privileged Electric Energy Producers from 2013.</p> <p>For these reasons, GIZ DKTI provides information for the development of the concept of biogas plants and their promotion as a possible additional source of income for agricultural producers.</p>	
TARGET GROUP:	Animal husbandry and crop production advisors.
RESULTS:	
<p>The trainees will acquire knowledge and improve their advisory skills in order to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identify potential biogas plants, • Qualify for providing information on the potentials, and the main economic parameters (investments and potential profits), • Provide support and assistance in the preparation of the necessary documentation and provide further contacts needed. 	
CONTENT:	

The content of the training:

- What is biogas? The explanation of biochemical processes, the main parameters, preconditions and characteristics of the process;
- The selection and description of the agricultural inputs for the biogas plant, the main characteristics and potential - Exercise: Calculation of the yield of gas obtained from different inputs. A review of biogas production technology and fields of use,
- The main project parameters for agricultural biogas plants (cogeneration);
- Economic parameters: capital costs, operating costs, profits (incentives for privileged electric energy producers);
- A review of the legal framework;
- A review of financial programmes, the main actors and supporting institutions.

METHOD:	Presentations, working in groups and practical work.
DURATION:	2 days (in the classroom).
LOCATION:	Belgrade, Niš.
TRAINERS / EDUCATORS:	Competent trainers from the EU, engaged by GIZ DKTI. Frank Hofman

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Development of a Sustainable
Bioenergy Market in Serbia

MODULE TITLE:	Agro Biomass Potential for Costs Reduction of Energy Production in Farms - Technical Aspects and Financial Parameters
MODULE TYPE:	A thematic classroom lecture and practical work.
RATIONALE:	
<p>The program “Development of Sustainable Bioenergy Market in Serbia” is implemented with the help of KfW Bank (financial support) and GIZ (technical support). This program is funded by the German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ) in the framework of the German Climate and Technological Initiative (DKTI). The main partner is the Ministry of Agriculture and Environment Protection of the Republic of Serbia. The project aims to strengthen the capacity and create an environment for sustainable use of bio-energy in Serbia.</p> <p>There is a need in Serbia for the use of these resources, which would affect the increase in the share of energy from renewable sources, in accordance with the National Plan for the use of renewable energy sources of the Republic of Serbia.</p> <p>In Serbia it is not common to use biomass (especially straw) in order to generate heat and/or electricity, although there is a great potential. Advancing of this concept would have a positive impact on the economic parameters and parameters of the environment, by reducing the share of fossil fuels.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors (primarily crop production specialty).
RESULTS:	
<p>The trainees will acquire knowledge and improve advisory skills in order to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inform agricultural producers about energy potential of agro biomass and benefits of shifting to straw as an alternative fuel, • Inform agricultural producers about financial aspects and possibilities of savings. • Consider technical aspects, • Make a comparative analysis of various fuels for energy production. 	
CONTENT:	
<p>The content of the training:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A review of straw potential in Serbia, • Prices and characteristics of burning straw in various forms and pellets from straw in comparison with other fuels, • The main technical aspects and recommendation of technology for burning straw and pellets from straw, • Logistic aspects of straw biomass, • Economic parameters of fuel replacement with agro biomass, • Instruments of financial and technical support in Serbia • Effective use of firewood in households. 	

METHOD:	Presentations, working in groups and practical work.
DURATION:	1 day (in the classroom).
LOCATION:	Belgrade.
TRAINERS / EDUCATORS:	Herman Wieser

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Marketing and Export of Agricultural and Food Products
MODULE TYPE:	A thematic classroom lecture.
RATIONALE:	
<p>The role of the Agricultural Advisory Service is to provide agricultural producers with the best possible knowledge on successful ways of growing plants and animals, but also to advise them about the most economically advantageous options, both during planning and during production, as well as to advise them about the methods of storage, marketing and selling of goods. The Republic of Serbia is a net exporter of agricultural products, and agriculture and food exports are gradually growing from year to year. However, a large number of agricultural producers and processors still have a practice of poor planning of the type and volume of their production. The supply is often fragmented, non-standardized and non-consolidated, and there are also market surpluses and unfavourable prices at which products are sold - compared to agricultural inputs being more and more expensive every year. Moreover, agricultural producers are facing the increased competition from the EU and CEFTA. In this situation, our agricultural producers very often have problems with the placement of their products, which results in lower prices, a low level of investments, poorer technology and lower yields and income on farms. Due to these reasons, the Agricultural Advisory Service of the Republic of Serbia should improve the collaboration with agricultural producers and the representatives of the food industry, as well as with the local government, in order to have better organisation of their production, better marketing and to consolidate the supply, for the EU and the countries of the Euro-Asian Customs Union (EACU) and also for other important world markets. The aim of this module is to thoroughly provide advisors with the most important elements of marketing and export of agricultural products.</p>	
TARGET GROUP:	Primarily agricultural economics advisors but also crop production, animal husbandry and fruit production advisors.
RESULTS:	
<p>We expect that after this module agricultural advisors will have better understanding of the ways of marketing, logistics and placement of agricultural products, especially to the EACU markets. Moreover, this workshop should result in improved communication between the advisors and agricultural producers, in terms of possibilities for marketing and export of agricultural products. A particularly important aspect is given to a possibility for greater involvement of the Agricultural Advisory Service in the process of informing agricultural producers about trends and market demand, and business conditions on foreign markets. The end result of this very demanding, but much-needed aspect of advising agricultural producers is that advisors should have workshops and consultations at each regional office with agricultural producers, but also with the local government and the processing sector. On these workshops and consultations some specific strategies about the joint and successful appearance on international markets should be formed. During the interactive part of the workshop, through discussion, the trainees should come together to the most important guidelines that would be most useful for improving the sector of agricultural marketing and export.</p>	
CONTENT:	

The content of the module:

General concepts of marketing in agricultural/food products,

- The current and potential role of PSSS in improving marketing and export of agricultural products,
- Primary and derived market demand. FMCG market (fast-moving consumer goods market) with an emphasis on food products. SKU (Stock Keeping Unit) - individual items, their role and importance,
- Category Management - a modern system for customers supply management,
- Characteristics of producers and processors. Important aspects of the food products marketing,
- Models of collaboration with retail chains and distributors abroad,
- Segments of retail chains, their basic characteristics and matching of the supply with target markets.

Trends on the EU, CEFTA and EACU markets,

- Contact with the retail chain,
- The role of trade fairs, international exhibitions and other forms of direct contact with potential buyers,
- Standards of food products quality,
- Sanitary, phytosanitary, veterinary agreements, permits and conditions,
- Specific standards: Halal, Kosher, Organic, IPM, particular geographic origin and other quality labels.

Information about prices. Forming the supply according to customers (Assortment List). Samples. Logistics; distribution centre (DC); consolidation of the supply (MVC). Modes of payment and incoterm clauses. Examples of particular segments of agricultural products:

For the group of agricultural advisors – livestock specialists: milk, dairy products, meat and meat products,

For the group of agricultural advisors - fruit and crop specialists: fruit, vegetables and processed fruit and vegetables.

METHOD:	A thematic lecture, presentations, working in groups, interactive training, discussion, analysis.
DURATION:	1 day in the classroom
LOCATION:	Belgrade, IPN
TRAINERS / EDUCATORS:	Professor Vlade Zarić, Ph.D., Faculty of Agriculture, University of Belgrade, Zlatko Jovanović, independent consultant.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

CaSA
Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union
Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

MODULE TITLE:	Behavioural Disorders and Health of Cattle
MODULE TYPE:	Distance learning –e-learning.
RATIONALE:	
<p>The concept of animal welfare in Serbia is gaining importance in professional circles and among consumers who are becoming aware that the quality of life of farm animals greatly affects the quality of their products. However, high production countered with the needs of farm animals, and thus with the concept of welfare. Understanding this concept is complex, thus its applicability in the practice requires proper knowledge, experience and motivation. In this regard, it is particularly important to see how growing conditions and indicators of welfare are related, and to know the result of individual actions and factors to which the animal is exposed on animal health, behaviour and productivity, as well as the reasons and mechanisms of their formation.</p> <p>The complexity of the concept of animal welfare imposes the need for additional training of experts from various fields, in order to bring the concept of welfare closer to breeders more easily. The topic of this module - cattle behaviour has not been treated in this way in our country so far. The proposed module, in its content and form, is designed as an online module, for distance learning, and it offers different contents about cattle behaviour, given in electronic form.</p>	
TARGET GROUP:	Animal husbandry advisors.
RESULTS:	
<p>The aim of this module is to provide new information and to link it with the existing knowledge of the trainees about cattle behaviour and welfare, in the context of the most common behavioural disorders, their causes and consequences, and their relation to certain health problems. Acquired knowledge should improve the work of experts in the field, enabling them to bring the concept of animal welfare closer to breeders, to detect mistakes in breeding more easily and to help them solve certain problems of cattle welfare in practice. Additionally, this module is expected to help in developing competence for using online courses.</p>	
CONTENT:	
<p>The module consists of seven parts: the introduction, five thematic sections and the final test. “Module Guide” is an introductory part that explains the intent and purpose of the training course, with a brief instruction on the way of use, the list of topics and the list of used and recommended literature.</p> <p>The topics are, as follows:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 – Basic concepts, 2 - Forms of cattle behaviour, 3 - Meeting the basic needs of cattle, 4 - Evaluation of cattle behaviour, 5 - Cattle behaviour disorders. 	

The first topic, beside the introductory part, contains a glossary of terms about cattle behaviour and welfare, knowing of which is necessary for better understanding of the matter. Other topics include an introductory part, lessons in the form of a presentation with a summarized review of important information, and a test for exercise. At the end of the course there is the final test, for testing the acquired knowledge.

The access to this module is enabled via the link to the Moodle platform, where the trainees first have to register, and then type a correct password.

The module is available for a certain period of time, during which the trainees will be able individually (group work is not planned) to use the offered content and topics and practice testing their knowledge. These practice tests (4 in total) contain only issues related to a particular topic and can be done without limitation, multiple times. The trainee is informed whether the answer of the question is correct or incorrect. During the period of learning, the trainee can get additional explanations via the "questions and comments".

After the given time (7 days) expires, the trainees are allowed to do the final test that contains 20 questions. The trainees will have 60 minutes to complete the final test in only one shot. The course is considered successfully completed if there is $\geq 60\%$ of correct answers.

METHOD:	Distance learning –e-learning.
DURATION:	Online, 16 hours of work and 60 minutes for the final test.
LOCATION:	Online environment
TRAINERS / EDUCATORS:	Professor Renata Relić, Ph.D., Faculty of Agriculture, University of Belgrade.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Fruit Brandy Production
MODULE TYPE:	Thematic classroom lectures
RATIONALE:	
<p>The training will allow advisors to acquire new knowledge on production of fruit brandies. Fruit brandy production is based on fruit processing, using fermentation and distillation and resulting in fruit distillates with high utilization value. Fruit brandy production is very popular among individual producers, and over the last fifteen years, there is an increase in number of registered producers who place brandy as the end product on the market. The Law on Spirit Drinks allows farms to produce fruit distillates that can be sold as intermediate products and inputs to registered producers. As the average quality of fruit brandies consumed in Serbia is quite poor, there is a strong need for training of individual producers. Moreover, the overall quality of fruit brandies, our traditional product, can be also raised to a higher level in this way, therefore increasing the safety of those who consume these types of products.</p>	
TARGET GROUP:	Fruit production advisors from 23 PSSS, 1 group, 38 trainees, 38 trainees in total.
RESULTS:	
<p>The trainees will learn about the most important 1) national and international laws and regulations, 2) standards in fruit brandy production, 3) goals and principles in fruit brandy production, and 4) technology in fruit brandy production. It is planned to have educational material for the advisors during the training and to create clear and concise information and messages for producers. In order to improve the production of fruit brandies in Serbia, the trainees will help agricultural producers and other subjects to carry out this type of production in an appropriate manner by using modern principles in order to achieve the best quality of their products and thus increase their profits.</p>	
CONTENT:	
<ul style="list-style-type: none">• Legislation (world, Europe, Serbia);• Fruit selection and processing;• The basic principles of fruit brandy production;• Technological procedures in fruit brandy production;• Markets and placing of products;• Keeping and improving the quality of fruit brandies;• Protecting the geographical origin of fruit brandies,	

<ul style="list-style-type: none"> Options for associating and having joint production of fruit brandies. 	
METHOD:	Presentations, discussion
DURATION:	One day in the classroom
LOCATION:	Belgrade, IPN
TRAINERS/ EDUCATORS:	Professor Ninoslav Nikićević, Ph.D., Faculty of Agriculture, University of Belgrade, Branka Popović, Ph.D., Institute of Fruit Production, Čačak, Ivan Urošević, Ph.D., independent consultant

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Preparing for the Implementation of the IPARD II Programme for 2014-2020 and NRDP for 2015-2020 – Providing Advisors with Skills Necessary for Activities Related to the Implementation of the IPARD II Programme for 2014-2020 and NRDP for 2015-2020
MODULE TYPE:	Thematic lectures and practical work.
RATIONALE:	
<p>The annual training program for advisors from the Agricultural Advisory Service was primarily made based on the needs and priorities of agriculture and rural development in the Republic of Serbia. The Ministry of Agriculture and Environmental Protection (hereinafter: the Ministry) has prepared the IPARD II programme for the period 2014-2020, as well as the National Rural Development Programme (NRDP) for a new programme period 2015-2020 that is compatible with the IPARD programme. In December 2014, the European IPA Committee recommended the prepared IPARD programme to the European Commission for formal approval. In this way, the Republic of Serbia has been given the opportunity to start the process of accreditation of the structures for the implementation of above-mentioned programme and to use EU pre-accession funds for rural development. For the implementation of the IPARD programme, the capacity of absorption of the IPARD funds will depend on the quality of submitted applications, information that user have and skilled advisors able to provide support throughout the process. A special segment is dedicated to advisory skills, i.e. acquiring skills advisors need for activities related with the implementation of the IPARD II programme for 2014-2020 and NRDP for 2015-2020, through training for filling in application forms and making business plans.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors.
RESULTS:	
<p>Increasing the knowledge on rural development and, above all, the rural development policy in the EU and Serbia, and preparing for the implementation of the IPARD II programme for 2014-2020 and the National Rural Development Program for 2015-2020 (NRDP). Knowing the measures, potential beneficiaries, general and specific conditions that users must fulfil in order to get a project and funding, standards that should be reached at the end of the investment, all of that is of great importance for the implementation of the IPARD programme and the national programme. What is particularly important is that advisors acquire skills for activities related with the implementation of the IPARD II programme for 2014-2020 and NRDP for 2015-2020 through the training for filling in application forms and making business plans.</p>	
CONTENT:	
<p>The content of the training:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Filling in the application forms for the IPARD II programme for 2014-2020; • Making business plans for the IPARD II programme for 2014-2020; • Filling in the application forms for NRDP for 2015-2020; • Making business plans for NRDP for 2015-2020. 	

METHOD:	Presentations, working in groups and practical work with the use of manuals, brochures, user guides and flyers.
DURATION:	2 days (in the classroom).
LOCATION:	Belgrade, IPN.
TRAINERS/ EDUCATORS:	Competent trainers from the Ministry of Agriculture and Environmental Protection of the Republic of Serbia.

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

MODULE TITLE:	Communications for Regional Rural Development
MODULE TYPE:	Combined –thematic classroom lectures and practical workshops.
RATIONALE:	
<p>Advisors play a key role in the development of rural areas through territorial partnership structures and initiatives that promote mutual understanding and a joint action on this development. However, communication skills are also very important for fostering teamwork in providing advisory services, developing successful relationships not only with users of advisory services (existing and potential), but also with other actors who have the same or similar interests in the development of rural areas and regions. Achieving effective communication is a particularly challenging task when it comes to rural areas because it implies the use of the communication models that comply with cultural differences and specificities of different communities, and therefore communication with different clients and communication with a number of partners who strive to the same goal. Hence it is important that advisors are trained on the so-called effective communication, which is structured, but at the same time flexible enough to ensure an efficient transfer of information, knowledge and skills to a wide range of interested parties in rural areas and regions. This module relies on the previous modules implemented in 2014, in which the focus was put on training advisors on the implementation of techniques of individual and group communication and collecting data to ensure that the advisory work will actively take part in the general development of rural areas, and take the partner position in initiatives and structures that benefit rural households, communities and regions. Therefore, it is necessary to invest time and resources in building the skills of effective communication and collaboration.</p>	
TARGET GROUP:	Advisors.
RESULTS:	
<p>Through participation in this module, advisors will be able to: (1) exchange attitudes, ideas and feelings in a effective way during meetings and discussions with a wide range of individuals and groups; (2) have better understanding of their own and others' non-verbal forms of communication; (3) apply techniques of active listening skills they learned; (4) develop convincing arguments that can motivate an individual, community, and other partners to take action in rural areas; (5) actively contribute to partnership initiatives for rural development established on the territory of the project SDC RRDS but also in other regions in Serbia.</p>	
CONTENT:	
<p>The module will include three different areas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Preparations- mandatory before the training, 2. Theoretical training includes the following topic units, <ul style="list-style-type: none"> • The role of the concept of the partnership model in rural development, • The importance of an inclusive and integrated approach from the bottom up, • An overview of participatory approaches, methods and techniques that contribute/support positive changes in rural areas and regions, 	

- A focus on the potential role of the advisory services in the so-called integrated initiatives of rural development,
- The importance and types of "rural" communications and challenges in their implementation,
- Communication methods with a focus on characteristics and skills of advisors important for motivating others to act,
- Communication approaches of advisory services in other EU countries.

3. Practical training: the trainees will be given a methodologically framed task to put in practice in the area they cover. The results of the task will be discussed and evaluated by the trainer - mentor.

METHOD:	Presentations, video presentations, interactive exercises - demonstrations/group work/role-playing, case studies, materials and moderation techniques.
DURATION:	1 day per group in the classroom, and 1 day per group in the field, electronically monitored by the mentor.
LOCATION:	Belgrade – IPN, Mačva, Kolubara and Šumadija districts.
TRAINERS / EDUCATORS:	International and national experts, SDC RRDS. Ireneusz Kaminski (foreign expert) – consultant on local and regional development, institutional building and international collaboration; FARNET support unit, Bruxelles Endre Balassa (national expert) - Regional Development Agency <i>Panonreg</i> , Subotica and AKT-PCM PLUS – Agency for consulting, training and project management

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

Building Capacity of Serbian
Agricultural Education to Link
with Society

MODULE TITLE:	Project Management in Agriculture
MODULE TYPE:	A thematic classroom lecture.
RATIONALE:	
<p>Approaching to the EU will bring new opportunities, including the access to EU funding. The agricultural sector requires certain preparations for the use of pre-accession funds for agriculture (IPARD) for which Serbia has gained right due to its candidate status. Applying for EU funding is a complex process and funding is exclusively granted for pre-planned and designed programmes/projects. Planning and preparing project proposals and documentation require professional knowledge and project management skills that are in line with EU programmes. The aim of this module is to educate people from the agricultural sector on EU funding and project management so that they could prepare for future challenges.</p>	
TARGET GROUP:	Agricultural economics advisors and others.
RESULTS:	
<p>The trainees of the module will be qualified to work in a project team, to draft and design project ideas in the field of agriculture according to the EU methodology.</p>	
CONTENT:	
<p>The functioning of EU funding and funding intended for agriculture in Serbia.</p> <p>The topic deals with the functioning of EU funding intended for Serbia, with a special focus on IPA Component V (IPARD) referring to rural development. IPARD funding is intended for candidate countries so that they could prepare for the implementation and management of the EU Common Agricultural Policy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Project concept, phases of the project cycle The topic deals with the basic characteristics of the project, in all its phases, which can be defined as a group of activities aimed to achieve a certain goal by a specific date, using certain resources (financial, material or human). 2 Logical Framework Approach (LFA) LFA is a tool for analysis, presentation and management that enables planners and managers to analyse the existing situation during project preparation, establish a logical hierarchy toward a goal that should be reached and identify potential risks. It is a useful evaluation tool during and at the end of the project; it determines the best way for monitoring and evaluation of the effects and results and provides a summary of the project in a standardised format. 3. Project documentation This topic covers the main fields in the project application form. It explains what are the project objectives, results, activities, indicators, etc. 4. Importance of team work on the project 	

Project management is closely associated with the team and teamwork. Project management requires a successful team, and what is needed to have a successful team is teamwork because the team is not just a group of people who gathered for no reason.

5. Planning human resources on the project

The topic covers all aspects of human resources management and interpersonal relationships, including leadership, management, conflict management, evaluation, etc.

6. Planning project costs

This topic is related to the assessment of the cost of all project resources, project budgeting and tracking expenses to implement this project within the planned budget. The training is interactive. Working in groups. The trainers are expected to share experiences from their practice/research.

METHOD:	Thematic lectures, presentations, working in groups, interactive work.
DURATION:	1 day in the classroom, one group.
LOCATION:	Belgrade, IPN.
TRAINERS / EDUCATORS:	Andrea Katić, Ph.D., <i>Educons</i> University

Republic of Serbia
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Institute for Science
Application in Agriculture
Belgrade, Serbia

MODULE TITLE:	Pilot Survey on Orchards
MODULE TYPE:	Training for the implementation of pilot surveys on orchards
RATIONALE:	
<p>A survey on orchards is carried out in the EU member states every five years, and the next one is foreseen by the EU Regulation (EU Regulation No 1337/2011 of the European Parliament and of The Council Concerning European Statistics on Permanent Crops of 13 December 2011) to be carried out in 2017.</p> <p>The data obtained in this survey represent one of the indicators that ensures proper implementation and evaluation of agricultural policies. Moreover, this survey provides a basis for regular annual surveys on areas under fruit and fruit production. The Strategy of Agricultural Statistics Development in the Republic of Serbia, which defines the steps of harmonisation with EU legislations, foresees that this survey should also be carried out in the Republic of Serbia in 2017, as a joint activity of the Statistical Office (RZS) and the Ministry of Agriculture and Environmental Protection (MPZZS), through the Agricultural Advisory Service (PSSS).</p> <p>This training course should provide advisors with knowledge on the structural statistical survey of orchards, but also to enable them for conducting pilot surveys in 2016 and the Survey on Orchards in 2017.</p>	
TARGET GROUP:	Fruit production advisors from 23 PSSS, 1 group, 38 trainees, 38 trainees in total.
RESULTS:	
<p>The trainees will learn about: 1) the content of the EU Regulation, based on which the survey on orchards is conducted, 2) research methodology, 3) organisation of a pilot survey, 4) the technique of completing the questionnaire, 5) a method of data entry.</p>	
CONTENT:	
<ul style="list-style-type: none"> • Legislation (Europe, Serbia); • Organisational instructions; • Methodological guidelines; • The questionnaire; • The technique of filling in an online questionnaire; • Instructions for data entering into an online form • Exercises on data entry 	
METHOD:	Presentations, practical work, discussion.

DURATION:	2 days in the classroom
LOCATION:	Šabac.
TRAINERS/ EDUCATORS:	Dragana Marković, Statistic Office of the Republic of Serbia, Jelena Perać, Statistic Office of the Republic of Serbia, Damjan Miladinović, Statistic Office of the Republic of Serbia, Slobodan Grujić, Statistic Office of the Republic of Serbia, Dragan Rahović, Ph.D., Institute for Science Application in Agriculture, Slavica Čolić, Ph.D., Institute for Science Application in Agriculture.